

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**DİYARBAKIR CEZA İNFAZ KURUMLARI PERSONELLERİNİN
FİNANSAL VE MALİ TABLO OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Abdullatif AKÇAKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Zülkif YALÇIN

TUNCELİ-2022

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**DIYARBAKIR CEZA İNFAZ KURUMLARI PERSONELLERİNİN FİNANSAL
VE MALİ TABLO OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Abdullatif AKÇAKAYA
(20001120)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Zülkif YALÇIN

TUNCELİ-2022

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**DİYARBAKIR CEZA İNFAZ KURUMLARI PERSONELLERİNİN FİNANSAL
VE MALİ TABLO OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

**Abdullatif AKÇAKAYA
YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

Bu tez 23/05/2022 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

İmza

Doç. Dr. Muhammet DÜŞÜKCAN
(Fırat Üniversitesi)

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Zülkif YALÇIN
(Munzur Üniversitesi)

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Sezai ŞENEL
(Munzur Üniversitesi)

BAŞKAN

DANIŞMAN

ÜYE

Bu tez, Enstitümüz İşletme Anabilim Dalında hazırlanmıştır.

Doç. Dr. Murat KORUNUR
Enstitü Müdürü
İmza ve Mühür

NOT: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu”ndaki hükümlere tabidir.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

23/05/2022

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İmza
Abdullatif AKÇAKAYA

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Zülkif YALÇIN

TEŞEKKÜR

İlk başta Yüksek Lisans eğitimim boyunca tüm desteğiyle devamlı bana destek olan eşime, motivasyonumu arttırmak için verdiği manevi desteklerden ve bana kazandırdığı tecrübelerden dolayı beni yönlendiren, kıymetli hocam ve danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Zülkif YALÇIN'a, yine Tez döneminde katkılarından dolayı iş arkadaşım Deniz AYDINER'e ve Tez çalışmamda Ceza İnfaz Kurumları Personellerine anket yapabilmem için gerekli izni sağlayan Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne teşekkürü borç bilirim.

Abdullatif AKÇAKAYA
TUNCELİ- 2022

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	II
TEŞEKKÜR.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VI
TABLOLAR LİSTESİ.....	VII
KISALTMALAR	VIII
ÖZET.....	IX
ABSTRACT	X
1.GİRİŞ	1
1.1.Finansal Okuryazarlık Kavramı.....	4
1.1.1.İyi para yönetimi	5
1.1.2.Finansal sistemin işleyişine hakim olma	6
1.1.3.Finansal planlama yapma	6
1.1.4.İyi iletişim kurma	6
1.2.Finansal Okuryazarlığın Önemi	6
1.2.1.Finansal okuryazarlığın bireyler için önemi	7
1.2.2.Finansal okuryazarlığın ekonomi ve finansal sistem için önemi	7
1.3.Finansal Eğitim	7
1.4.Finansal Okuryazarlığın Faydaları	8
1.5.Finansal Okuryazarlığın Özellikleri.....	9
1.6.Finansal Okuryazarlığın Tarihsel Gelişimi.....	10
1.7.Finansal Okuryazarlığın Bileşenleri.....	12
1.7.1.Finansal Tutum	14
1.7.2.Finansal davranış.....	14
1.7.3.Finansal bilgi.....	14
1.8.Finansal Okuryazarlık İle İlgili Literatür Taraması	15
2.MALİ TABLO OKURYAZARLIĞI.....	19
2.1.Mali Tablo Okuryazarlığında Muhasebenin Önemi.....	19
2.2.Muhasebenin Kuramsal Yapısı	20
2.3.Mali Tablolar.....	21
2.3.1.Bilanço.....	22
2.3.2.Gelir Tablosu	23
2.3.3.Satışların maliyeti tablosu	24
2.3.4.Nakit akım tabloları.....	24
2.3.5.Kâr dağıtım tablosu	25
2.3.6.Öz kaynaklar değişim tablosu	25
2.4.Mali Tabloların Amacı.....	25
2.5.Mali Tabloların Genel Nitelikleri	26
2.5.1.Anlaşılabilirlik	26
2.5.2.İhtiyaca Uygunluk	27
2.5.3.Güvenilirlik	27

2.5.4.Karşılaştırılabilirlik	27
2.6.Finansal ve Mali Tablo Okuryazarlığı Ve Yararları	28
2.7.Finansal Okuryazarlıkla Mali Tablolar Okuryazarlığı Arasındaki İlişki	29
3.DİYARBAKIR CEZA İNFAZ KURUMLARI PERSONELLERİNİN FİNANSAL VE MALİ TABLO OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA.....	31
3.1.Diyarbakır Hakkında.....	31
3.2.Diyarbakır Kampüs Ceza İnfaz Kurumları	31
3.3.Araştırmanın Metodolojisi.....	32
3.4.Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	32
3.5.Araştırmanın Evreni.....	33
3.6.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	33
3.7.Araştırmada Veri Toplama Yöntemi	33
3.8.Araştırmanın Hipotezleri.....	36
Araştırmanın Genel Hipotezleri.....	36
3.8.1.Araştırmanın Özel Hipotezleri.....	36
3.9.Analiz Sonuçları	37
3.9.1.Ceza İnfaz Koruma Personellerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri	37
3.9.2.Anket sorularına verilen cevapların frekans analiz sonuçları.....	38
3.9.3.Araştırmanın genel hipotezleri sonuçları.....	48
3.9.4.Araştırmanın özel hipotezleri.....	53
4.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	60
5.KAYNAKÇA.....	64
EKLER.....	71

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Finansal muhasebenin kuramsal yapısı	21
---	----

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1.1. Literatürde kullanılan bazı finansal okuryazarlık bileşenleri.....	13
Tablo 3.2. Ceza İnfaz Koruma Personellerinin Demografik Özellikleri.....	37
Tablo 3.3. Ceza İnfaz Koruma Personellerinin Anket Sorularına Vermiş Oldukları Cevaplar	38
Tablo 3.4. Ceza İnfaz Koruma Personellerinin Genel Başarı Durumu	47
Tablo 3.5. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması	48
Tablo 3.6. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Yaşları Açısından Karşılaştırılması	49
Tablo 3.7. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Unvanları Açısından Karşılaştırılması	49
Tablo 3.8. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin İnternet Bankacılığı Kullanımları Açısından Karşılaştırılması.....	50
Tablo 3.9. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Bireysel Emeklilik Kullanımları Açısından Farklılıkları	51
Tablo 3.10. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Kredi Kartı Kullanımları Açısından Farklılıkları.....	51
Tablo 3.11. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Cinsiyetleri Açısından Farklılıkları	52
Tablo 3.12. Araştırma özel hipotezleri ve sonuçları	52
Tablo 3.13. Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması.....	54
Tablo 3.14. Bireysel Bankacılık Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması	54
Tablo 3.15. Emeklilik ve Sigortacılık Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması.....	55
Tablo 3.16. Yatırım Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması	56
Tablo 3.17. Vergi ve Mevzuat Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması	56
Tablo 3.18. Mali Tablolar Genel Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması	57
Tablo 3.19. Mali Tablolar Özel Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması	57
Tablo 3.20. Araştırma genel hipotezleri ve sonuçları	58

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BPP	: Bankalar arası Para Piyasası
CİK	: Ceza İnfaz Kurumu
CYFI	: Uluslararası Çocuk ve Gençlik Finansı
EFT	: Elektronik Fon Transferi
FODER	: Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği
GFLEC	: Küresel Finansal Okuryazarlık Mükemmellik Merkezi
IBAN	: Uluslararası Banka Hesap Numarası
ICSA	: Uluslararası Menkul Kıymetler Birliği Konseyi
IFIE	: Uluslararası Yatırımcı Eğitim Forumu
IOSCO	: Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının
KDV	: Katma Değer Vergisi
KM²	: Kilometre Kare
M²	: Metre Kare
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PFEEF	: Kişisel Finansal Çalışan Eğitimi Fonu
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TEB	: Türk Ekonomi Bankası
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YGC	: Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

ÖZET

Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları Personellerinin Finansal ve Mali Tablo Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma

Globalleşen dünya ekonomisine ayak uydurmak adına finans kavramına olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Finans ile ilgili terimlere hâkim olup bu terimlerin kullanım alanlarındaki etkilerini analiz edebilme kabiliyeti finansal okuryazar olmaktan geçmektedir. Finansal işlemler ve olaylar neticesinde oluşan mali tablolar ise işletmelerin mali durumu hakkında fikir edinmemize yardımcı olacaktır. İşletmelerin ekonomik durumunu özetleyen mali tabloları yorumlamak için ise mali tablo okuryazarlığına gereksinim duyulmaktadır. Dolayısıyla finansal okuryazarlık ve mali tablo okuryazarlığı farklı terimler gibi görünse de birbirlerinin tamamlayıcısı durumundadır. Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları yerleşkesinde yaklaşık 1500 personel görev yapmaktadır. Kampüs Ceza İnfaz Kurumlarında başta İnfaz ve Koruma Memurları olmak üzere, yönetim, denetim, iş yurdu servisi, eğitim, sağlık, teknik ve yardımcı hizmet sınıflarında görev yapan personeller bulunmaktadır. Kamu görevlisi olan memur ve hizmetliler yarısı kadarı lise ve önlisans mezunu iken geriye kalan yarısı lisans ve yüksek lisans mezunudur. Bu çalışmada ceza infaz kurumları personellerinin eğitim düzeyleri ile finansal ve mali tablo okuryazarlığı arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Mali Tablo Okuryazarlığı, Kampüs Ceza İnfaz Kurumu Personeli

ABSTRACT

Diyarbakır Criminal Executions Staff Financial And A Research For Determining Financial Statement Literacy Levels

In order to keep up with the globalizing world economy, the interest in the concepts of finance is increasing continuously. Financial literacy is defined as the ability to master the terms related to finance and analyze the effects of these terms in their usage areas. The financial statements are formed as an output of financial transactions and events and they help us to get an idea about the financial situation of the enterprises. Financial statement literacy is needed to interpret financial statements that summarize the economic status of enterprises. Therefore, financial literacy and financial statement literacy may seem like different terms but they are complementary to each other. Approximately 1500 personnel work in the Diyarbakır Penal Institutions campus. In the Campus Penitentiary Institutions, there are personnel working in the administration, supervision, workplace service, education, health, technical and auxiliary service classes, especially the Execution and Protection Officers. While half of the civil servants are high school and associate degree graduates, the remaining half are undergraduate and graduate graduates. In this study, the relationship between the education levels of penitentiary personnel and financial and financial statement literacy was investigated.

Keywords: Financial Literacy, Financial Statement Literacy, Campus Penitentiary Staff

1. GİRİŞ

Günümüzde finansal sistemin gelişimi ve karmaşıklığı, teknolojik gelişmelerle birlikte finansal ürün ve hizmetlerin çeşitlenmesi, bireylerin finansal okuryazar olmalarının önemini arttırmıştır. Finansal okuryazar bireylerin etkin para yönetimi, orta ve uzun vadeli plan yapabilmeleri, para yönetiminin yararları ve risklerini anlamaları, finansal ürün ve hizmetlerin işleyişi ve hangilerinin kendileri için yararlı olduğu hakkında fikir sahibi olabilmeleri, bunlarla ilgili doğru bilgiye nasıl ulaşabileceğini öğrenmeleri, finansal araçları verimli bir şekilde kullanabilmeleri için önemlidir (Hayta, 2011: 250).

Bireylerin finansal bilgi eksikliklerini gidermeleri, bilinçli finansal kararlar almaları kendi finansal refahları ve güvenlikleri açısından olduğu kadar ülkelerin ekonomik gelişimi ve kalkınmaları bakımından da önem arz etmektedir. Değişen ve gelişen teknoloji ile küreselleşmenin bir sonucu olarak, finansal piyasalardaki finansal ürün ve hizmet yelpazesi gün geçtikte artmaktadır. Bu durum tüketicilerin karar almasını güçleştirmekte ve finansal bilgiyi önemli hale getirmektedir. Günümüzde bireylerin çeşitlenen finansal ürün ve hizmetlerden kendilerine en uygununu seçebilmeleri için, finansal bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

Finansal ve mali okuryazarlık, globalleşen ve ticaretin ulus ötesine taşınması ekonominin iyi yürütülmesi daha da anlamlı hale gelmiştir. İşletmeler ya da girişimciler ticari geleceklerine devam edebilmesi ve uluslararası piyasada rekabet edebilmesi için ekonomik gelişmeleri yakından takip etmelidir. Finansal sistemin günümüzdeki önemi göz önünde bulundurulduğunda ekonomik gelişimlere ayak uydurmak için kişileri kendileri sürekli geliştirmeleri ve finansal okuryazarlık bilgisinin sürekli güncellenmesi gerekmektedir.

Dünyada değişen ve gelişen bütün olgular gibi finansal bilgi de sürekli bir değişim içerisinde. Bu nedenle öğrenilen finansal bilgiler güncellenmeli, zamana bu konuda da ayak uydurulmalıdır. Bu bilgilerin güncellenmesiyle sürekli bir finansal eğitimin varlığı ile gerçekleşebilir. Bireysel olarak bu gelişimi sağlayan kişi topluma da katkı sağlar. Bu bireylerin sayısı arttıkça da toplumsal refah zenginlik artar, girişimler çoğalır, iflas, boşanma, haciz ve dolandırıcılıklar gibi istenmeyen durumların önüne geçilmiş olur. Aile, okul, internet vb. yollarla öğrenilen bilgi paylaşılarak ve kullanılarak çoğalır, iletişim araçları sayesinde kullanımları yaygınlaşır. Teknoloji, bilim, sanayi ve finansal piyasalar değiştikçe ve geliştikçe finansal bilgi de değişir, gelişir ve çoğalır.

Finansal okuryazarlık kavramı sadece toplumun belirli bir kısmını ilgilendiren bir kavram değildir, çünkü toplumdaki her bir birey az veya çok ekonomik sistemin içinde yer almakta ve ekonomik gelişmelere ayak uydurmak zorunda kalmaktadır. Bireylerin günlük yaşamlarındaki harcamaları, kredi kartı veya fatura gibi ödemeleri ve ödeme yöntemleri, bankacılık işlemleri, parasını harcama, borç, birikim ve yatırım şeklinde planlaması, emeklilik planı yapması gibi bütün alanlarda doğru finansal kararlar verebilmesi finansal okuryazar olmasını gerektirmektedir. Araştırmalar finansal okuryazar bireylerin paralarını nasıl yöneteceklerini bileceklerini, finansal kurumların nasıl çalıştığını anlayacaklarını ve çeşitli analitik becerilere sahip olacaklarını göstermektedir. Bu nedenle, finansal okuryazarlık toplumdaki her bir bireyin ihtiyaç duyduğu temel bir beceridir.

Mali tablolar, firmaların mali konuları hakkında bilgi edinmeleri için bağımsız platformlarda paylaştığı ve tüm işletmeler için ortak kullanılan tablolardan meydana gelmektedir. Üçüncü kişiler bu tablolar sayesinde firma hakkında bilgi sahibi olabilmekte ve yatırım politikalarını sunulan mali tablolara göre gerçekleştirmektedir. Ticaretin şeffaf ve hesap verilebilirliği için sunulan tabloların doğru bilgilerden oluşması gerekmektedir. Yapılan denetimler yatırımcıyı koruma amacı taşımaktadır. Bu konuda devlet eliyle denetimler gerçekleştirildiği gibi bağımsız denetim mekanizmalarınca da bilgiler kontrol edilmektedir. Ayrıca sosyal, ekonomik ve hukuki nedenler sonucu ulusal düzenlemeler oluşturulurken tüm dünyada kullanılan ortak mali tabloların geliştirilmesi gerekmektedir. Ortak mali tablolar oluşturulurken finansal tablo unsurları olan varlıklar, kaynaklar, uzun ve kısa süreli borçlar şeklinde farklı tanımlamalar gerekebilmektedir.

Yatırımcılar ellerindeki nakit ya da mevduat fonlarını etkili bir şekilde kullanabilmesi tasarruf, bütçeleme, yatırım, vergi, gelir-gider gibi mali konularda iyi bir finansal ve mali tablo okuryazarlığı ile gerçekleştirebilecektir. Ekonomi alanında bilgi sahibi bir yatırımcı olabilmenin en önemli şartı iyi bir finans eğitimi ile sağlanabilecektir. Zaten ülkemiz açısından yatırımların sağlıklı yürütülebilmesi için finans eğitimi ile kalifiyeli muhasebe meslek mensuplarına ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu talebin gerçekleştirilmesi için gerekli olan dönen varlıkları ve menkul kıymet ürünleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir (Dağdelen, 2017, s. 23).

Mali tabloların temel amacı; firmaların finansal performansı hakkında bilgi vermek, dönemsel finansal raporların düzenlenmesi ve analizinin yapılmasını sağlamak, yatırımcıya doğru ve şeffaf bilgi vermek, firmaların dönem net karı veya zararını ortaya çıkarmak, firmaların nakit akış durumlarını kullanıcılara sunmaktır. Firmalar tarafından resmi ya da

özel denetim kurumlarınca kontrol edilmiş mali tablolar ile şirketin yaptıkları ve yapacakları hakkında bilgilendirme yapılmasını sağlayarak, kullanıcılar tarafından gerçekleşmesi beklenen ekonomik olayların öngörülmesi açısından risk analizi yapmasına katkı sunacaktır. Mali tabloların kullanıcılar tarafından iyice araştırılması yapılması hedeflenen yatırımlar için alınacak riskleri en aza düşürülmesini sağlayacaktır. Ayrıca finansal tablolar; firmaların varlıklar, kaynak, gelir/gider, kar/zarar, nakit ya da borç durumunda kullanacakları kaynakların etkili kullanabilmesi hususunda gerçekleşmesi muhtemel tahminlerin bilgisini vermektedir (Sandal ve Yalçın, 2020:2217).

Finansal okuryazarlık bilgisine sahip yatırımcılar ya da firmalar ekonomik açıdan alacakları kararlarda doğru yöntem izlemelerine yardımcı olmaktadır. Çalışmamıza konu olan ceza infaz kurum personellerinin sınırlı olan gelirlerinden en iyi faydayı sağlayabilmeleri ve geleceğe dönük karar almada ihtiyaç duyacağı ekonomi bilgisi için finansal okuryazarlık ve finansal tablo okuryazarlığı kavramları hakkında yeterli bilgi sahibi olmaları önem arz edecektir. Bu anlamda çalışmamız ceza infaz kurumlarında görev yapan personellerin finansal okuryazarlık ile finansal tablo okuryazarlık kavramlarına yeterli düzeyde bilgiye sahip olup olmadıklarını araştırmayı amaçlamıştır.

Bu araştırmanın amacı Diyarbakır ilinde faaliyet gösteren Ceza İnfaz Kurumları Personellerinin kullanmış oldukları banka deneyimlerinden yola çıkarak finansal okuryazarlık ve bitirmiş oldukları bölüm ile ilgili firmaların mali tablo okuryazarlıkları hakkında bilgiler edinmektir. Bu kapsamda personellerin var olan bilgilerinin korunması, güncel tutulabilmesi, eksiklerin tespiti ve bu eksiklerin giderilmesi için tedbirlerin alınmasına katkı sağlamaktır. Personeller arasında bu konuda farkındalık oluşturmak hedeflenmiştir. Hedeflerin gerçekleşmesi ile ceza infaz kurum personellerinin finansal ve mali tablo okuryazarlığı konusunda bilinçlendirilmesi ve tasarruf yapmak isteyen kişilerin birikimlerini en uygun ve en karlı yatırımlarda kullanabilmesine yönelik yol gösterilmesi düşünülmüştür. Çalışmamızın amacı, cezaevinde görev yapan personelin finansal okuryazarlık ve mali tablo okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve bu personellere yatırımlarını değerlendirmek ve finansal alanda yapacaklara faaliyetlerde eksikliklerini belirleyip çözüm önerileri getirmektir.

1.1. Finansal okuryazarlık kavramı

Finansal okuryazarlık, finans literatüründe son zamanlarda dikkat çeken, birçok araştırmacı, kurum ve kuruluş tarafından tanımı üzerinde ortak bir karara varılamamış güncel bir kavramdır. Hatta dünya üzerinde bazı ülkeler tarafından finansal okuryazarlık yerine farklı terimler kullanılmaktadır. Finansal yeterlilik (financial capability) terimi İngiltere ve Kanada’da finansal okuryazarlık kavramı yerine kullanılırken, finansal farkındalık (financial awareness) terimi bazı araştırmacı ve kurumlar tarafından tercih edilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Avustralya gibi ülkelerde ise finansal okuryazarlık terimi kullanılmaktadır., Gökmen, 2012: 17.

Mason ve Wilson finansal okuryazarlığı bireyin olası finansal sonuçların bilincinde olarak karar vermesi için gerekli bilgileri edinme, anlama ve değerlendirme becerisi olarak tanımlamaktadır. Finansal okuryazarlık ile finansal farkındalık arasındaki ilişki de araştırmacılar tarafından ele alınmıştır. Buna göre, finansal farkındalık finansal okuryazarlığın parçasıdır. Finansal okuryazar bireyler finansal farkındalığa sahip olmalıdır. Ancak bireyler finansal okuryazar olmasalar da finansal farkındalığa sahip olabilmektedir (Mason ve Wilson, 2000: 31, 34. Finansal farkındalığa sahip bireylerin birikimleri, tasarrufları bilinçli yatırımlar haline gelecek ve yatırımlar yaygınlaşarak toplumda ekonomik refah düzeyi yükselecektir (Bekereci ve ark., 2018).

OECD Eğitim Direktörlüğü’ne bağlı bir eğitim araştırması olan PISA’ya, finansal okuryazarlığı; finansal anlamda etkin kararlar almak, bireylerin ve toplumların finansal refah düzeylerini artırmak ve ekonomik hayata atılmalarına yardımcı olmak amacıyla finansal kavram ve risklerle ilgili bilgi sahibi olmak, bu bilgileri uygulamaya geçirmek için gerekli olan beceri, motivasyon ve güven olarak tanımlamaktadır (PISA, 2018: 128).

Finansal okuryazarlık, bireylerin para yönetimi ve kullanımına ilişkin bilinçli finansal davranış sergilemesi ve etkin finansal kararlar alabilme becerisi şeklinde tanımlamaktadır. Diğer bir deyişle finansal okuryazarlık kişilerin gelirlerini, tasarruflarını ve yatırımlarını doğru bir şekilde değerlendirip, bilinçli olarak bütçelerini yönetme yetisine sahip olabilmeleri durumudur., www.fo-der.org)

Geçtiğimiz 20 yıl içerisinde yapılmış olan araştırmalara göz atıldığında; finansal okuryazarlık kavramı ile ilgili yapılan tanımlamalardan; (Barmakı ve Şener, 2017) Finansal konular ile ilgili bilgiye, Finansal konular hakkında bağlantı kurabilme becerisine, Bireysel ekonomiyi kontrol edebilme becerisine, Finansal konularda bilinçli kararlar

alabilme yeteneğine, İleriki dönemlerde finansal gereksinim duyulabilecek durumlar için öngörü yeteneğine, yönelik konuları kapsayacak biçimde kavramsallaştığı sonuçları elde edilmiştir (Öztürk, 2021:3).

Finansal okuryazarlık bireylerin finansal ürün ve kavramlar hakkında finansal kararlarını alırken bilinçli davranması, finansal ürünlerin gelişimi hakkında bilgi sahibi olması, ekonomik riskler ve fırsatlar hakkında haberdar olması ve ekonomik refahını olumlu yönde etkileyecek önlemler alması sürecidir” (OECD, 2013: 144. Yani bir kişinin kişisel bütçesini yönetme sürecinde etkin ve bilinçli kararlar alabilmesini sağlayan finansal bilgiye sahip olması ve bu kararları uygulayarak bireysel ve toplumsal finansal refahı artırma yetisidir“ (TCMB Bülten, 2015: 5.

Finansal okuryazar bireyler finansal sürece başlamadan önce bu ürün ile hizmetlere yönelik ayrıntılı inceleme ve araştırma yaparak bilgi edinirler. Ayrıca karşılaştıkları bir problemle ilgili nasıl ve nereye başvurmaları gerektiğini bilirler. Finansal okuryazar bireyler sahip oldukları gelirleri etkin bir şekilde yönetebilirler. Bugününü düşünerek adım atmak yerine ileriye dönük uzun vadeli planlar yapar ve bunları hayata geçirirler. Risk faktörünü göz önünde bulundurarak gelir ve varlıklarını korumak için tedbirler alır. Sürekli gelişen ve değişen bir finansal sistemin varlığının bilincinde olan finansal okuryazar bireyler finansal anlamda bilgi ve deneyimlerini geliştirmeye yönelik çabalarını sürdürürler (Gökmen, 2012: 23-24.

Opletalova’ya göre finansal okuryazar bireyler Finansal araçlarının miktarı ile geniş bilgi sahibi olmalı, Aile bütçesini nasıl yöneteceğini ve konuyla ilgili eksikliklerini nasıl tamamlayacağını bilmeli, Bir aylık harcamalarını nasıl planlayacaklarını bilmeli, Öngörülemeyen gelir kaybına karşı tedbirli olmalıdır (Opletalova, 2015: 1178); Finansal okuryazar bireylerden birtakım finansal bilgi, davranış, beceri ve tutumlar edinmeleri beklenmektedir. Bunlar aşağıdaki gibi açıklanmıştır (Gökmen, 2012: 24)

1.1.1. İyi para yönetimi

Finansal okuryazar bireyler ellerindeki nakdi bilinçli bir şekilde yönetebilmeli, ihtiyaçlarından fazlası için harcama yapmayarak bilinçli bir tüketici olabilmeli, tasarruf alışkanlığı edinmelidir. Bireyler ya harcama yaptıktan sonra elde kalan gelirini biriktirerek ya da gelirinden belli bir miktar ayırdıktan sonra kalan parayı harcama yoluyla tasarruf edebilirler. Ayrıca iyi bir para yönetimi için bireyler tasarruf alışkanlığının yanı sıra bütçe yapma alışkanlığı da edinmelidir. Nakit giriş çıkışlarının kayıt edilmesi, bireylerin gelirleri

ile giderlerini görmeleri, bütçelerini bilinçli bir şekilde yönetebilmeleri, yapılan hataların net bir şekilde görülebilmesi ve düzeltilebilmesi bakımından önemlidir (Gökmen, 2012: 24-25).

1.1.2. Finansal sistemin işleyişine hakim olma

Finansal sistem finansal piyasada fon fazlası olanlarla fon açığı alanları bir araya getirerek finansal kuruluşlar aracılığıyla fon akışını sağlayan bir sistemdir (Gökmen, 2012: 25). Tasarruf ve yatırım sahipleri finansal sistemde fon arz eden tarafı, sahip oldukları gelirlerden daha fazlasını harcama ihtiyacı duyan kesim fon talep eden tarafı oluşturmaktadır. Finansal sistemde bir kredi verenler ile kredi kullananların yer aldığı bir sistem bulunmaktadır. Aşağıdaki şemada finans sistemi piyasasını oluşturan taraflar yer almaktadır (Sancak, 2012: 35).

1.1.3. Finansal planlama yapma

Kişisel finansal planlama bireylerin finansal işlerinin önemli faktörlerini dikkate alan ve finansal hedeflerini yerine getirmeyi amaçlayan sistematik bir süreçtir. Her bireyin finansal kaynaklarını iyi bir şekilde yönetebilmesi için kişisel finansal planlama yapmaya ihtiyacı vardır (Gitman vd., 2011: 7).

1.1.4. İyi iletişim kurma

Finansal okuryazar olan bireylerin finansal ürün ve hizmet satın almak istediklerinde finansal kişi ve kurumlarla iyi iletişim kurabilmesi önemlidir. Bu sebeple bireyler bu ürün ve hizmetlerle ilgili doğru bilgiler edinmek, yanlış yönlendirilmemek için görüşme taktiklerini öğrenmeli ve kendilerini geliştirmelidir. Ayrıca bireylerin finansal kişi ya da kurumlarla bir problem yaşadıklarında haklarını nasıl arayacakları, kimlerle iletişime geçmeleri gerektiği, problemlerini nasıl aktarabilecekleri hususlarında da bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Gökmen, 2012: 31).

1.2. Finansal okuryazarlığın önemi

Günümüzde serbest piyasa ekonomisinin yaygınlaşmasıyla birlikte finansal araçların karmaşık hale gelmesi finansal okuryazarlığın önemini dünyanın birçok yerinde arttırmaktadır. Bunun yanında, toplumun demografik yapısında zamanla meydana gelen

değişim de finansal okuryazarlık kavramını öne çıkarmaktadır. Finansal okuryazarlık sadece toplumun belirli bir kesimini değil herkesi ilgilendiren bir kavramdır. Bireyler, ellerinde bulunan sınırlı finansal kaynaklarla en yüksek fayda düzeyine ulaşmak istemektedir. Bunun için bireylerin finansal okuryazar olmaları gerekmektedir (Hayta, 2011: 247).

1.2.1. Finansal okuryazarlığın bireyler için önemi

Finansal bilgi eksikliği bireyler için pahalıya mal olabilmektedir. Örneğin bileşik faiz kavramını bilmeyen bireyler daha fazla işlem ücreti ödeyebilir, daha büyük borçların altına girebilir veya daha yüksek faiz oranından kredi çekebilir. Buna karşılık finansal okuryazar bireyler finansal kavramlar, ürünler ve hizmetlerle ilgili edinmiş oldukları bilgi ve becerileri sayesinde, finansman ve yatırım kararlarını daha bilinçli olarak alabilmekte, risklerini yönetimlerini daha dikkatli yapabilmektedir (Klapper, 2015: 4, Karataş, 2017: 9).

Bireylerin gelecekları için emeklilik planlaması yaparken maddi anlamda bir kayıp yaşamamak için doğru kararlar alabilmesi için finansal okuryazar olmaları gerekmektedir. Finansal okuryazar bireylerin, emeklilik dönemi için daha çok tasarruf yapma eğilimi gösterdikleri, yatırımlarından büyük kazançlar elde ettikleri, emeklilik zamanlarında paralarını daha iyi yönettikleri ve emekliliklerine yönelik yatırımlarında risk çeşitlendirmesi yaptıkları belirtilmektedir (Karataş, 2017: 10).

1.2.2. Finansal okuryazarlığın ekonomi ve finansal sistem için önemi

Finansal okuryazar olmayan bireyler tam tersine finansal konularda hatalı kararlar verebilmektedir. Bu durumda bireyler aldıkları hatalı kararlardan olumsuz etkilendikleri için finansal sistemden uzaklaşabilirler. Dolayısıyla finans sektörünün hacmi küçülür, bu durumdan reel sektör de negatif olarak etkilenir. Bu durum işsizliğe ve ekonomik büyümenin azalmasına neden olur (Gökmen, 2012: 48).

1.3. Finansal eğitim

Günümüzde küreselleşme ile birlikte serbest piyasa ekonomisinin yaygınlaşması, buna bağılı olarak hem ulusal hem de uluslararası finansal piyasaların ve finansal ürün ve hizmetlerin giderek karmaşıklaşması ve çeşitlenmesi bireylerin yatırım ve tasarruf konularına olan ilgisini arttırmıştır. Bireylerin tasarruf alışkanlığı kazanmaları ve

tasarruflarını doğru yatırımlara yönlendirmeleri sonucunda oluşan makroekonomik kazanımlar hem bireylerin hem de toplumun finansal refahı için önemlidir. Bunun için bireylerin tasarruf ve yatırım konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Bu da finansal eğitim ile mümkün olmaktadır. Finansal eğitim bireylerin ve ailelerin tasarruf, yatırım, kredi, borçlanma ve finansal dolandırıcılıktan korunma konularında aldıkları eğitimi kapsamaktadır (Hayta, 2011: 259).

Kredi kartı, banka kredisi, mevduat hesabı gibi finansal ürün ve hizmetleri kullanan bireyler ister istemez finansal sistem içerisinde yer almaktadır. Günümüzde internet kullanımının yaygınlaşması ile bilgi paylaşımı hızlanmış, böylece finansal ürün ve hizmetlere erişim de kolaylaşmıştır. Finansal erişimin yaygınlaşması ise bireylerin finansal bilgi düzeylerinin artmasını gerekli kılmaktadır. Bu gereklilik finansal eğitime duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır (Kılıç, 2019: 15).

1.4. Finansal okuryazarlığın faydaları

Genel olarak düşünüldüğünde finansal okuryazarlık her eğitim düzeyi, yaş, meslek ve cinsiyetteki bireylerin yararlanabileceği bir sistemdir. Çünkü mal ve hizmet talep eden kişiler sunulacak mal ve hizmetin kalitesinden sonra bakacağı en önemli husus fiyattır. En uygun fiyata kaliteli bir mal alınmak isteniyorsa muhakkak finansal okuryazarlığa ihtiyaç duyacaktır. Finansal ürünlerin etkin bir şekilde kullanılmasının başka bir boyutu iyi bir finansal eğitim ile finansal konularda farkındalık yaratmaktır. İyi bir finansal eğitime sahip ya da finansal okuryazarlık konusunda bilgi sahibi bir birey dolandırılma ya da ürün hakkında yanlış yönlendirmelerden kaçınabilecektir. Finansal okuryazar, en uygun ürüne erişmeyi bilen ve bu bilgiyi başkalarına aktararak deneyimler sonucu teşvik edebilendir (TCBM, 2011).

Finansal okuryazarlık sadece yatırımcılar ya da müşteriler için gerekli olan bir bilgi değildir, aynı zamanda finansal sistemin sağlıklı yürütülmesi için de oldukça önemlidir. Finansal bilgi sahibi bir müşteri ürünler hakkında bilinçlenecek, talepleri doğrultusunda sunulacak ürün veya hizmet ile ilgili doğru karar alabilecek ve kendisi için en uygun ürünü seçmesi kolaylaşacaktır. Ayrıca bu deneyim finans sektöründeki piyasa etkinliğinin ve rekabetin daha da artmasına yol açacaktır. Artan rekabet ile ürün ve hizmet kalitesinde artış olması da kaçınılmazdır (Kaderli, 2016:17).

Bireysel finansal eğitim programları eğitim müfredatında ilk başlardan itibaren yer almalıdır ki finansal okuryazarlık, finansal davranışlara olumlu yansımaları daha erken

olsun. Ne kadar erken finansal eğitimlere yer verilirse finansal sistemin geliştirilmesi o kadar erken sağlanır (Peng, 2008. Aslında finansal eğitim sadece okullarda değil hayatın her anında karşılaştığımız bir durumdur. Örneğin, aile içinde markete göndermek bile belli bir deneyimin başlangıcı olabilmektedir.

Finansal okuryazarlık eğitim programlarının temel amacı, alınan eğitiminin kişilerin finansal davranışlarına nasıl yansıdığı, karar alma süreçlerinde finansal eğitimin katkısının olup olmadığı, karar almada katkısı var ise nasıl kullanıldığını belirlemektir. Finansal eğitim tüm kesimler için yapılanmaya gidilmelidir. Örneğin düşük gelirli bir kişi kendisine yarayan kısımları alırken daha yüksek gelirli bireyler ise yine kendisi için en uygun finansal eğitimden yararlanabilmektedir. Bu nedenle kişisel etkenler de göz önüne alınarak, farklı öğretim metotları kullanılarak finansal eğitim içerikleri oluşturmak ve sunmak önem taşımaktadır (Klein, 2007).

1.5. Finansal okuryazarlığın özellikleri

Finansal okuryazar olabilmenin temelinde finansal kavramları bilme, finansal ürün ve uygulamalara dair bilgi sahibi olma ve bunları kullanabilme koşulu aranmaktadır. Finansal okuryazar, bireysel olarak ve yakın çevresine yetecek derecede finansal bilgiye ve davranışlara sahip bireydir. Bir bireyin finansal okuryazar olabilmesi için hisse senedi ya da tahvil vb. varlıklar ile işlem yapması beklenmemeli, fakat en azından hisse senedinin ne olduğu, hisse senedi ve tahvil arasında ne gibi farklılıkların olduğunu anlaması gerekmektedir (Gökmen, 2012: 7).

Finansal Okuryazarlık, sadece finansal bilgiye ve kültüre sahip olmak anlamına gelmemektedir. Finansal okuryazar olan bireyler aynı zamanda finansal bilgileri ile uygulamaya geçebilmelidirler. Örneğin, bütçe yapma konusunda bilgi sahibi olma, kendisinin finansal bilgisinin yetersiz olduğu hallerde bilgi alabileceği kaynakları bilmelidir. Ayrıca finansal hizmet sunan kurumlar ve kişilerle müzakere edebilme ve pazarlık yapabilme becerisine sahip olmalıdır (Gökmen, 2012: 23. Bununla birlikte finansal okuryazar bir birey, finans sistemindeki süreklilik ve değişimin farkındadır bunun için finansal bilgi ve tecrübesini sürekli geliştirecek şekilde hareket eder (Klinsky, 2009:17).

1.6. Finansal okuryazarlığın tarihsel gelişimi

Türkiye’de finansal eğitimim önemi konusunda bireyleri bilgi sahibi yapmak, bilinci ve kendi birikimini doğru yönlendiren bireyler oluşturmak amacıyla finansal okuryazarlığa önem verilmesi ve desteklenmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır. Ülkemiz gelişmekte olan bir ülkedir. Bu nedenle ülke içerisinde doğru yatırımların yapılmasıyla birlikte oluşacak ekonomik büyüme ülkeyi çok daha iyi notlara taşıyacaktır. Devlet ve özel teşebbüsler bu notada bireylerin bilinçlenmesi ve doğru stratejilerle finans eğitimi verilmesi oldukça önemli olacaktır (Yardımcıoğlu ve Yörük, 2016:179)

Türkiye’de finansal okuryazarlık üzerine çalışmalar 2000’li yılların başında yapılmaya başlanmıştır. İlk finansal okuryazarlık derneği olan foder 2012 yılında kurularak finansal okuryazarlık alanında çalışmalara başlamıştır. FODER OECD’nin finansal okuryazarlığa ilişkin verdiği destek ile finansal okuryazarlığın Türkiye’de gelişmesine katkı sunmuştur. FODER finansal okuryazarlık ile ilgili araştırmalar yapan, finansal okuryazarlığın geliştirilmesi yönünde faaliyetler sürdüren sosyal yönü ağır basan bir sivil toplum kuruluşudur (Dalcı, 2021:24).

Türkiye’de finansal okuryazarlık konusunda özellikle maddi destek açısından en önemli iki kurum Sermaye Piyasası ve Merkez Bankası’dır. Sermaye piyasası kurulu gerek web sitesi gerekse imzaladığı protokollerle birlikte finansal okuryazarlığı desteklemekte, bu konularda yapılacak her türlü çalışmada varlığını hissettirmektedir. 2012 yılında imzalanan “Sermaye Piyasası Kuruluşları Yatırımcı Seferberliği İş birliği Protokolü”, ekonomik bilincin artırılması adına atılan en önemli adımlardan biridir. Bu adımla birlikte başta İstanbul olmak üzere birçok şehirde yatırımcıların bilinçli yatırımlar yapmalarını sağlamak, finansal okuryazarlığı yaygın hale getirmek temel amaç halini almıştır (Güler,2015: 52-53. Merkez Bankası da özellikle finansal eğitim anlamında düzenlenen seminer ve eğitimlere maddi destek sağlayan, yayınları ve seminerleri ile toplumdaki maddi bilinci vatandaşlara aşılama amacıyla olan bir kurumdur. Finansal eğitim kapsamındaki çalışmalar 2011 yılında Sermaye Piyasası ile iş birliği içerisinde başlamıştır. Bu kapsamda birçok yayın hazırlanmış ve seminerler düzenlenmiştir (TCMB,2014; 2)

İstanbul’un uluslararası boyutta finansal merkez statüsünü elde etmesi, ortaya konulan stratejiler ve eylem planlarıyla 2000’li yılların ilk çeyreğinde olmuştur. Önce bölgesel, sonrasında küresel bir finans merkezi statüsüne sahip olması planlanmaktadır. Bu

amaçla yapılacak çalışmalar içerisinde finansal okuryazarların bilgi birikiminin öneminden söz edilebilir (Haydari, 2018: 29).

Türkiye’de finansal okuryazarlığın yayılmasında bir gider örnek de TEB (Türk Ekonomi Bankası) görülmektedir. Kurum, ülkedeki tüm bireylerin finansal okuryazarlık konusunda bilinç sahibi olması için “Ekonomi Ailede Başlar” temalı projeyi 2012 yılında halka sunmuştur. Aile ekonomisinin temellerinin atılması için finansal okuryazarlık bilincinin aşılmasının hedeflendiği bu programda, aile içinde gereksinimlerin belirlenmesi ve alınacak hizmetlerin listelenmesi gibi konularda eğitimler verilmiştir. Ülke ekonomisinin gelişmesinin ailede başladığı fikrinden hareketle, bireylerin bütçe düzenlemelerinin sağlanması, birikimlerin doğru yönlere aktarılması ve ülkenin ekonomik açıdan güçlenmesi de diğer amaçlar arasındadır. Yanı sıra, TCMB ve SPK tarafından Mart 2011’de TEB’in fikrine ilham olacak bir program geliştirilmiştir. “Finansal Eğitim ve Finansal Farkındalık Konusunda Uluslararası Konferanslar” başlığıyla verilen eğitimlerde, finansal okuryazarlığın tanımı ve ekonomik sistemler üzerindeki etkisi, bunun Türk ekonomisinin olası katkıları incelenmiştir (Gökmen, 2012: 97).

Türkiye’de hâlihazırda finansal okuryazarlık konusunda hem devletin hem de özel kuruluşların desteklediği çalışmalar yapılmaya devam etmektedir. Ülkemizde ilk defa, T.C. Kalkınma Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği, Visa Europe Türkiye ve üye bankaların katılımıyla Aralık 2009’da gerçekleşen “Paramı Yönetebiliyorum” projesi finansal okuryazarlık alanında ilk kez kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını tek bir çatı altında buluşturmuştur.

Finansal okuryazarlık üzerine dünyada yapılan çalışmalar temelde uluslararası örgüt ve sosyal grupların, hükümetlerin desteği ile önem kazanmış, bir eğitim hamlesi olarak günümüze değin ilerlemiştir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, Avrupa Birliği, Uluslararası Çocuk ve Gençlik Finansı (CYFI) başta olmak üzere Küresel Finansal Okuryazarlık Mükemmellik Merkezi (GFLEC), Uluslararası Menkul Kıymetler Birliği Konseyi (ICSA), Uluslararası Yatırımcı Eğitim Forumu(IFIE), Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO), Kişisel Finansal Çalışan Eğitimi Fonu (PFEEF) uluslararası düzeyde finansal okuryazarlığın geliştirilmesi ve yayılması adına çalışan örgütler arasında en önemlileridir (Martin, 2007: 27).

Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü olan OECD, 1961 yılında kurulan ve dünya üzerindeki ekonomik düzende iyileştirmeler yapma adına çalışan en büyük örgüttür. Finansal okuryazarlık sosyal refah ve iyileştirmeler üzerine kurulu olan bir kavram olduğu

için temelde OECD politikalarının kapsam alanında yer almış ve desteklemiştir. 2003 yılından itibaren OECD; başta ABD. İtalya, Fransa, İspanya gibi ülkeler olmak üzere birçok ülkede finansal eēitim, finansal gelecek ve emeklilik konularında seminerler düzenlenmiştir. Ayrıca internet sitesinde finansal okuryazarlık üzerine makale ve bilgiler paylaşmış, finansal okuryazarlıēı destekleyici çalışmalar üzerine projeler geliştirmiştir. OECD'nin finansal okuryazarlık kavramını desteklemesinin en önemli nedeni; dünya üzerindeki tüm bireylerin finansal özgürlüklerini kazanmasına destek vermek, finansal eēitimin önemi üzerine bilinç oluşturmak, bireylerden yola çıkarak dünya ekonomisinin refah duruma gelmesini saēlamaktır (Satoēlu, 2014: 100.

Finansal okuryazarlık, finans ve eēitim terimlerinin içerisinde barındırmasının yanı sıra yeni ve geliştirilebilir bir eēitim kavramı olarak ēretilmeye başlamasıyla bilhassa maddi olarak da desteklenmesi gereken bir kavramdır. Bu noktada Dünya Bankası, en önemli uluslararası ekonomi kuruluşu olarak finansal okuryazarlıēı desteklemektedir. Dünya üzerinde kamu ve özel sektörden birçok kurumda bu eēitimlerin verilmesi, tüketiciler olarak bireylerin bilinçlendirilmesi, ev ekonomisi ve daha birçok konuda sosyal bir bilinç oluşturulması adına finansal okuryazarlıēa aşinalık çalışmaları maddi olarak desteklenmiştir (Daēdelen, 2017: 72.

1.7. Finansal okuryazarlıēın bileşenleri

Literatürde finansal okuryazarlık ile ilgili birden fazla bileşen vardır. Araştırmaların oēunun temel para bilgisi, tasarruf ve yatırım bilgisi başlıklarında oluřturulduēu görülmektedir. Messy ve Atkinson (2012)'a göre, bu gibi finansal bilgiyi temel alan araştırmaların yanında bireyin finansal tutum ve davranışlarının da incelenmesi ve ölçülmesi gerekmektedir. Çünkü bireyin yaşayış tarzı ve öncelikleri doērudan finansal refahını etkilemektedir. Finansal bilgi finansal tutumu olumlu yönde etkileyen dolayısıyla finansal davranışları geliştiren en önemli etkindir. Literatürdeki bazı finansal okuryazarlık bileşenleri şöyledir (Kaderli, 2016: 8-9.

Tablo 1.1. Literatürde kullanılan bazı finansal okuryazarlık bileşenleri

FİNANSAL OKURYAZARLIK BİLEŞENLERİ	Araştırmacı ve araştırma yılı
Bütçeleme Tasarruf Borç yönetimi Finansal çatışma Bankacılık hizmetleri	Microfinance Oppurtunities 2005
Emlak yönetimi Günlük finansal kararlar ve bütçeleme Parasızlık yönetimi Borç yönetimi Kaynak desteği	Kershaw ve Webber 2008
Basit para - para değeri Güç satın alma Bireysel finans muhasebesi Borçlanma aracılığıyla yatırım ve kaynak transferi Tasarruf hesapları Hisse senedi ve bonolar Yatırım ortaklığı Finansal risk yönetimi kaynak koruma teknikleri Farklı sigorta türleri	Huston 2010
Basit finans Bireysel finansal bütçeleme Bireysel tasarruf Kredili ve nakit borçlanma Bireysel yatırım	Remund 2010
Faiz oranlarıyla ilgili sayısal hesaplamaları yapabilme kapasitesi Enflasyonu anlama Risk dağıtımını anlama	Lusardi ve Mitchell 2008, 2011a, 2011b, 2013
Finansal Bilgi Finansal Davranış Finansal Tutum	Atkinson ve Messy 2012

Kaynak: Kederli, 2016:9

Tablo 1.de belirtildiği üzere finansal okuryazarlıkla ilgili yapılan her çalışmada ayrı bileşenler kullanılmıştır. Her bileşen için farklı modeller uygulanarak ayrı bir finansal

bakış açılarına ulaşılmıştır. Farklı ölçütler ile oluşturulan modeller farklı finansal okuryazarlığın ortaya çıkmasına da yol açmıştır. Kullanılarak ölçümler farklı modellerle yapılmıştır. Örneğin; Huston (2010) çalışmalarının 50'den fazlası herhangi bir finansal okuryazarlık tanımına yer vermemişken, yaklaşık 20 çalışmada ise farklı finansal okuryazarlık tanımlarına ulaşmıştır (Kaderli, 2016: 10).

Yine OECD tarafından desteklenen, Atkinson ve Messy (2012)'e ait yapılan çalışmalarında finansal okuryazarlığın tanımına daha geniş bir perspektiften açıklama getirmiştir. Çalışmada finansal okuryazarlığa ulaşmak için bilinç, bilgi, yetenek, tutum ve davranış sahibi olmak gerekmektedir. Finansal okuryazarlık bileşenlerinin; finansal bilgi, finansal davranış ve finansal tutum olduğu ileri sürülmüştür.

1.7.1. Finansal Tutum

Finansal tutum, alınan eğitim sonucuna göre bilgi ve duyguların birleşimi manasına gelmektedir (Shockey, 2002. Tutumlar bireysel deneyimler sonucunda ortaya çıkar ve gelişmesi de yine aynı sebeple gerçekleşmektedir (Winkielman et. al., 2006) Çünkü finansal tutum; bir şeyin öneminin ortaya çıkarılmasına yarayan bir davranış biçimidir (İnceoğlu, 2010).

1.7.2. Finansal davranış

Finansal davranış kişinin bir organizmada yer alan ve organizma tarafından yapılan aynı zamanda yapılması planlanan her türlü eylemdir (Tütüncü ve Küçükusta, 2008).

Finansal davranış Lusardi ve Mitchell tarafından finansal okuryazarlık bileşeni olarak nitelendirmiştir (Lusardi ve Mitchell, 2013. Aynı zamanda OECD de finansal davranışı, finansal okuryazarlığın en temel bileşeni olarak açıklamıştır (OECD, 2013. Sonuç olarak finansal davranış, kişilerin bireysel finansal durumlarını takip etmesi, alışverişte dikkatli davranması, gelir-gider denklemi sağlayarak kişisel borç ve kredilerini yönetebilmeleri, kısa ve uzun vadede yatırımlarını değerlendirebilmesi olarak düşünülebilir (Alkaya ve Yağlı, 2015).

1.7.3. Finansal bilgi

Finansal bilgi bireylerin gelir durumlarına göre gelir-gider denklemi kurması, kazançlarından tasarruf edebilmesi ve finansal okuryazarlık ile ilgili deneyimlerini tüm

yaşantısı boyunca kullanabilmesine imkân sağlayan insan sermayesinin bir türüdür. Finansal bilgi bireysel elde edilebildiği gibi diğer kişilerle etkileşim sağlayarak da kazanılabilmektedir (Danes ve Haberman, 2007).

Finansal bilgi, mikro ve makroekonomik düzeydeki finansal bilgiler şeklinde iki boyuttan oluşturmaktadır. Bir ekonomi sistemi içinde faaliyet sürdüren tüm firmaların ve bireylerin ekonomik yapısına hemen ya da gelecekte etki eden, gelecek dönemlerde ortaya çıkma ihtimali olan olayların öğrenilmesini sağlayan, araştırma ya da gözlem yolu ile elde edilen metinler, tablolar, şekiller gibi bilgi aktarımı sağlayan sistemin tamamına Mikro ekonomik düzeyde finansal bilgi sistemi denilmektedir. Makroekonomik düzeydeki finansal bilgi ise bir ekonominin tümüne ait cari açık, dönemlik bütçe planları, toplam ve sektörel dış ticaret göstergeleri gibi finansal bilgileri ifade etmektedir (Özdemir, 2011).

1.8. Finansal okuryazarlık ile ilgili literatür taraması

Finansal okuryazarlık; her geçen gün önemi artan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. En sıradan işlemlerin dahi üzerinde finansal okuryazarlığın etkisi olmakta, günümüz kararlarında ve geleceğimiz hususunda etkisi bulunmaktadır (Saraç, 2014: 5).

Literatür incelendiği zaman finansal okuryazarlık için ortak bir tanım bulunmamaktadır. Finansal okuryazarlık alanında yapılan çalışmaların çeşitlilik göstermesi farklı anlamların oluşmasına neden olmuştur. Terim olarak kullanımı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Finansal okuryazarlık için İngiltereli ve Kanadalı ekonomistler finansal yeterlilik terimi kullanırken, Amerikalı, Avusturalyalı ve Türkiyeli ekonomistler ise finansal okuryazarlık kavramı kullanılmaktadır (Yücel, 2021: 2).

Finansal okuryazarlık, bireyin finansı anlama yeteneğidir. Daha açık bir ifadeyle, bireyin daha etkin finansal kararlar verebilmesi için sahip olması gereken finansal bilgi ve yeteneklerini kapsamaktadır. Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü'nün (OECD) tanımına göre finansal okuryazarlık, finansal ürünler ve kavramlar hakkında finansal tüketicilerin bilgilendirilmesini ve finansal risk ve çeşitli alternatifler arasında tercih yapabilecek duruma gelmiş olmasını temin ederek finansal refahı artırıcı süreci ifade etmektedir (Kılıç, 2015: 130).

Finansal okuryazarlık, kişiyi, aileyi, toplumu ve devleti oluşabilecek finansal risk ve krizlerden korumaktadır. Finansal okuryazarlık bireyin yaptığı tasarrufları en uygun finansal araçlarla değerlendirme altına alınmasına yardımcı bir etkidir. Finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireyler daha bilinçli kredi kullanarak olası risklerden

korunmaktadır. Finansal konularda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmayan bireyler yatırımlarına karar verirken muhtemel riskleri önceden tespit edemeyebilir ve kendileri için en doğru kararı veremeyebilirler. Finansal okuryazarlık düzeyi yeterli olan bireyler ise piyasalara girmeden önce bilgi birikimi yapmakta ileride oluşabilecek riskleri öngörebilmektedir. Yeterli düzeyde finansal okuryazarlık düzeyine sahip olanlar hangi yatırımın kazanç getireceği hangi yatırımların kayıplara neden olacağını fark edebilmektedir. Finansal okuryazarlık, bireye mali açıdan kendi kendilerini yönetebilme, karar alabilme ve bu kararları uygulayabilme açısından katkı sağlamaktadır (Akdağ, 2018: 45).

Başka bir tanımlamada finansal okuryazarlık kavramı birey açısından başarılı bir finansal yönetim ve ekonomik açıdan ise geleceği güvence altına alabilme, istekleri ve ihtiyaçları belirleyebilme, kaynakları tahsis edebilme ve tasarrufları yatırıma dönüştürebilmeyi içermektedir. Dolayısıyla finansal okuryazarlık bireyin mali okuryazarlık bilgisine ait tutum, davranış ile becerilerinin karışımından oluşmaktadır (Sarigül, 2015: 201).

Finansal okuryazarlık ayrıca kayıt dışı finansın da önüne geçmektedir. Finansal okuryazar bireyler kayıt dışı finansal sistemin zararlı etkilerinin bilincindedirler, bu nedenle bu sistemden uzak dururlar. Kayıt dışı finans yoluna başvuranlar, yasal olarak çalışan kurumları olumsuz etkileyerek etkin ve verimli bir şekilde işleyen finansal piyasanın dengesini de bozacaktır. Ayrıca kayıt dışı finansal sistemde yer alan bireylerin mağduriyet durumunda haklarını aramaları da pek mümkün olmayacaktır (Gökmen, 2012; 48-49).

Bireylerin finansal ürün ve hizmetler hakkında fikir sahibi olabilmeleri ve bunlar arasında karşılaştırma yapabilmeleri için belirli bir finansal bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. İleri düzey finansal okuryazar bireyler farklı finansal ürünler arasında getiri ve risk analizi yoluyla karşılaştırma yaparak doğru ürünü satın alma kararı verirler. Finansal okuryazar bireyler finansal piyasalarda rekabetin düzgün bir şekilde yapılmasına olanak sağlar. Bu bireyler kendi ihtiyaçlarına yönelik ürün talep ederek finansal kurumları yeni ürün ve hizmetler geliştirmeleri yönünde harekete geçirmektedir. Bu durum finansal piyasada rekabetin ve ürün ve hizmetlerdeki kalitenin artmasına etki etmektedir. Ayrıca finansal okuryazar bireyler finansal okuryazar olmayanlara göre daha çok tasarruf etmektedir. Finansal okuryazarlık sebebiyle artan tasarruflar hem yatırımlar hem de ekonomik büyüme üzerinde pozitif etkiye sahiptir. Özetle finansal okuryazarlık hem

ekonominin hem de finansal sistemin sahip olduğu kıt kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasına olanak sağlar (OECD, 2005: 35, Gökmen, 2012: 50).

En genel tanımıyla finansal okuryazarlık; temel finans bilgisi, finansal bilgi kullanabilme yeteneği ve yerinde finansal kararlar alabilme yeterliliğine sahip olmaktır. Temel finansal bilginin düzeyi, finansal okuryazarlığa ilişkin becerilerin kapsamı ve sınırlarının ne olacağı tabii ki tartışılabilir. Bu kapsam ve sınır akademik çalışmalarda farklı düzeylerde kabul edilerek farklı metotlar ile finansal okuryazarlık kavramları 17 tanımlanmaya ve ölçölmeye çalışılmıştır. Bu nedenle finansal okuryazarlık kavramının oldukça geniş ve esnek bir kavram olduğunu söylemek mümkündür (Barmaki, 2015: 9).

Sonuç olarak finansal okuryazarlık kavramına yönelik farklı tanımlamalar incelendiğinde bu tanımlamalarda finansal okuryazarlık (Barmaki, 2015:9-10):

- Finans kavramları ile ilgili bilgi sahibi olmayı,
- Finans kavramları arasında ilişki kurabilmeyi,
- Doğru finans kararları verme yeteneğine sahip olmayı,
- Geleceğe dönük finansal ihtiyaçları etkin şekilde planlayabilmeyi gerektirmektedir

Finansal okuryazarlık kavramı ile ilişkili çeşitli kavramlar bulunsa da bu kavramlar birbirlerine yakın kavramlardır. Bunlardan bazıları aşığıdaki tanımlamalarla belirtilmiştir.

Finansal okuryazarlık, ekonomik problemlerin yorumlanması ve çözümünde alternatif seçenekleri gözden geçirme, kârlar ve maliyetleri tanımlama, kamu politikaları ve ekonomik koşullardaki değişimleri ve bunların sonuçlarını inceleme, veri düzenleme ve toplama, maliyet ve kar ölçömlemesi yapabilme yeteneği şeklinde tanımlanmaktadır. Bu kavram ekonomideki gelişmeleri ve bu gelişmelerin kişisel harcamalar, işsizlik ve finansal etkileri gibi durumları yorumlayabilme becerisidir (Gerek ve Kurt, 2010: 89).

Finansal bilgi: Tüketicilerin fırsatlar, seçenekler, mevcut durum ve veriler ile sonuçların farkına varmalarına yardımcı olan özel bilgilerdir (Temizel, 2010: 7).

Finansal farkındalık: Hem tüketiciler hem de yatırımcıların tüm finansal işlemlerini bilinçli şekilde yapmaları ve finansman güçlerini arttırmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Gökmen, 2012: 19).

Finansal yeterlilik: Bireyin finansal kaynaklarını bilgi, beceri ve erişime dayanarak etkin şekilde yönetme kapasitesidir. Bu tanımdaki erişim ifadesi finansal erişimdir (Gökmen, 2012: 19)

Finansal okuryazar bireylerden beklenen, finansal konularda alanında uzman olmasından ziyade kişinin kendisine ve ailesine yetecek düzeyde finansal bilgi sahibi olması, yatırımlarında daha sağlıklı kararlar alabilmesi, doğru tasarruf araçları ile birikim yapabilmesi ve bilinçli borçlanarak doğru harcamalara yönlendirebilmesidir (Gültekin, 2020: 6. Finans literatürü tarandığında finansal okuryazarlık seviyesinin yeterli düzeye ulaştığı kişilerde aşağıda yer verilen özelliklerin var olduğu belirtilmiştir (Hogart ve Hilter, 2002: 1):

- Finansal okuryazarlar, yeterli düzeyde finansal bilgi sahibidir.
- Finansal okuryazarlar, yatırım yapma ve tüketim noktalarında bilgi edinmişlerdir.

- Finansal okuryazarlar, finans ve sermaye yönetimi konularında ihtiyaç duyulan temel kavramları doğru tanımlarıyla öğrenmişlerdir.

- Finansal okuryazarlar sahip oldukları bu bilgi ve birikimle uzun vadeli finansal planlar hazırladıktan sonra bunları gerçekleştirecektir. Bunların dışında finansal okuryazar olan bireyin sahip olması gereken özellikler şunlardır (Gerek ve Kurt, 2011: 61):

- Yatırımcı, tüketici ve üretici olan bireyler maliyet, kar ve sınırlı kaynaklarla ilgili doğru kararlar almalı.

- Kıtılık, ticari engel ve rekabet gibi durumların piyasaya nasıl yansıtacağını tahmin edebilmeli.

- Ekonomideki kamu kurumları ve özel kurumların rollerini iyi bilmeli.

- Gelirin dağılımı, faiz oranları, enflasyon, işsizlik, yatırım ve risk gibi kavramlara hâkim olmalı.

- Kamu politikasının kar ve zararını hesaplayabilmeli.

- Yönetimin sağladığı faydayı ve zararı tespit edip kazanç ve hizmetleri ayrı şekilde değerlendirmeli. Bunun yanında finansal okuryazar olan bireylerde bulunması gereken bilgi, tutum, beceri ve davranışlar şu şekilde özetlenebilir (Gökmen, 2012: 2 4):

- İyi iletişim kurmalıdır.
- Finansal plan yapabilmelidir.
- Parayı iyi yönetebilmelidir.
- Finansal sistemin nasıl işlediğini anlayabilmelidir.

2. MALİ TABLO OKURYAZARLIĞI

2.1. Mali tablo okuryazarlığında muhasebenin önemi

Muhasebe, çok uzun yıllar boyunca işletmelerin ödeyeceği vergiyi tespit etmeye yarayan bir meslek olarak algılanmıştır. Muhasebenin, verginin hesaplanmasının da önemli bir rol oynadığı gerçektir ancak, muhasebe yalnızca vergi matrahının tespitine yönelik işlemler değildir. Bunun dışında; stok yönetimine, önemli finansal kararlardan geleceğe dönük planlamalara, yatırım kararlarında büyümeye kadar çok geniş bir alanı kapsar.

Çok basit bir ifade ile muhasebe kavramını şu şekilde tanımlayabiliriz;

İşletmenin varlıklarında ve kaynaklarında değişme meydana getiren tamamen veya kısmen mali nitelikteki ve para ile ifade edilebilen işlemlere ait bilgilerin, ilgili kaynaklardan toplanması, doğruluklarının saptanması, kaydedilmesi, sınıflandırılması, elde edilen sonuçların rapor halinde ilgili kişilere sunulması ve bu bilgilerin analiz edilip yorumlanmasıdır (Kutlu, 2009:3).

Muhasebe, bir kuruluşun kaynaklarının nasıl oluştuğunu, bu kaynakların nasıl kullanıldığını, kuruluşun işlemleri sonucunda bu kaynaklarda meydana gelen artış veya azalışları ve kuruluşun finansal durumunu açıklayan bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi veya kuruluşlara sunan bir “bilgi sistemi”dir.

Muhasebeyi teknik olarak açıklayan birden fazla tanım olmasına rağmen aslında muhasebe sisteminin eski dönemlere dayanması, bir bilimsel disiplinde olması gereken tüm şartları taşıması, kendine has kavram ve kurallarının olması sebebiyle bir bilim dalı olmasını sağlamıştır.

İnsanlar günlük hayatlarında farkında olmadan, sistematik olmasa da muhasebe tanımına girilebilecek bazı işlemler yaparlar. Örneğin maaş alan bir ailede işler, yazarak bir anlamda bir gelir tablosu çıkarırlar. Bu basit işlemler bile onlarca kalemde oluşan giderleri içerebilir. Bu basit işlemler bile onlarca yaptıkları mali nitelikli işlemler yüzlerce, belki de binlerce kalemde oluşabilmektedir. Bu durumda yukarıda verdiğimiz örnekteki gibi, belirli bir sistem olmadan, bu işlemlerin kağıtlara veya bilgisayara aktarılması o işlemlere ait kalemle ilgili rakamların derli bir sistem ve mantık içerisinde kayıt altına alınması gerekir. Bu fonksiyonu ise muhasebe sağlar.

Muhasebe mesleği icra edilirken, işin gereklerinin yerine getirebilmesi için yeterli bilgi birikimine ve isteğe sahip olunması gerekir. Muhasebenin sunduğu bilgileri kullananlar işletme içi ve işletme dışı olarak iki ana gruba ayrılabilir.

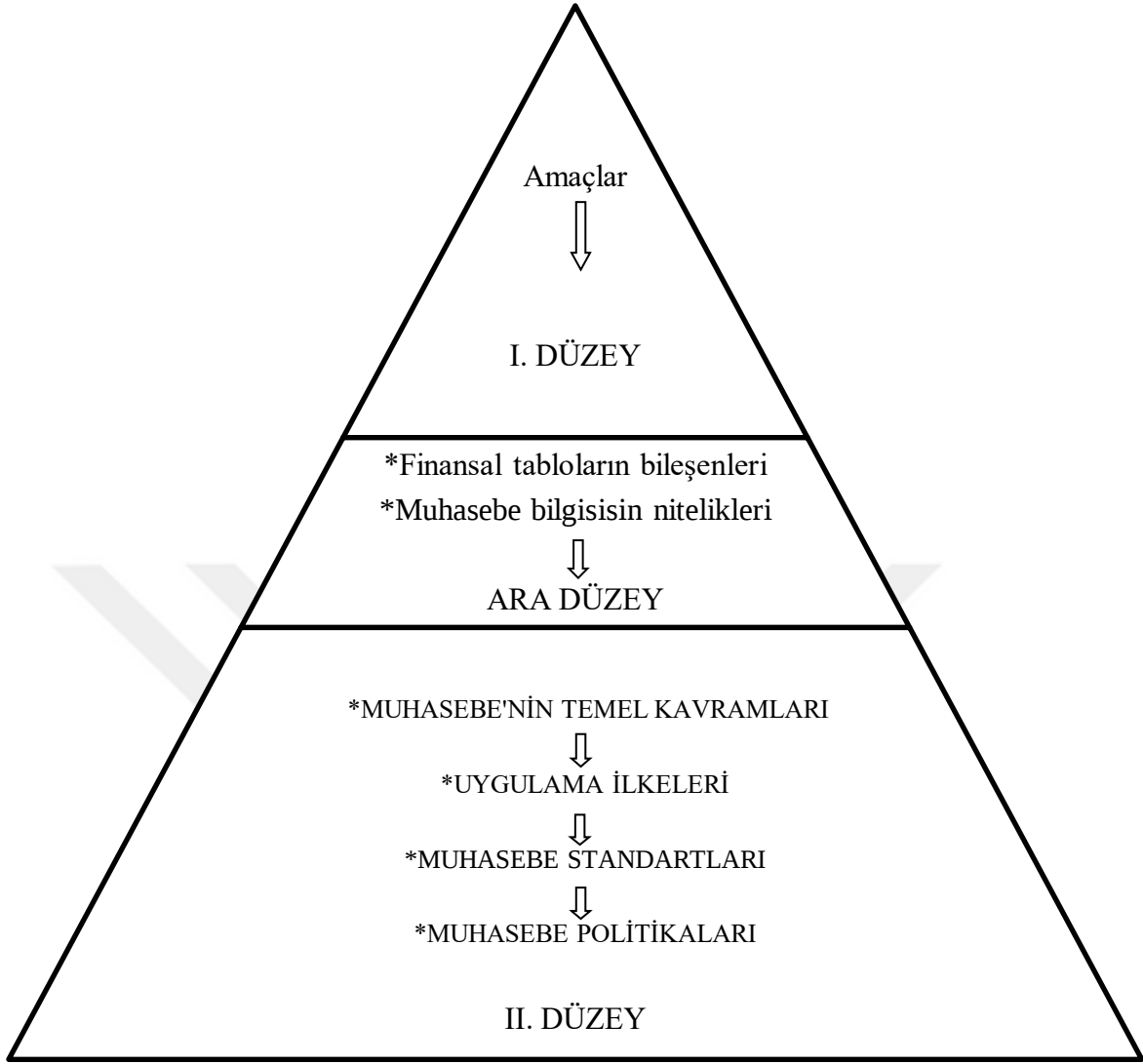
Muhasebe içinde bilgiler, değışime tabi tutulmaksızın kaydedilir. Muhasebe, işlemleri objektif bir şekilde belgelere dayanarak ve olduğu gibi kaydeder. Sonuçta, işletmenin kaynaklarını ve bu kaynakları hangi varlıklar için ne şekilde kullandığını gösterir. Kısaca, işletmenin ekonomik ve finansal yapısındaki değışmeleri konu alan bir bilim dalıdır.

İşletme içi kullanıcılar yöneticiler ve diğer çalışanlardır, işletme dışı kullanıcılar ise doğrudan ilgililer ve dolaylı ilgililerdir. Mevcut ve potansiyel yatırımcılar doğrudan ilgilileri oluştururken, vergi daireleri, sendikalar, diğer işletmeler, tüketiciler, Devlet Planlama Teşkilatı gibi birimler dolaylı ilgililer grubunu oluşturur. Bütün bu grupların işletme hakkında ihtiyaç duydukları bilgiler muhasebe tarafından sağlanır.

2.2. Muhasebenin kuramsal yapısı

Dünyada gelişen Ekonomi ve finans sisteminde muhasebe bilgisine olan ihtiyacın artması ve muhasebe sisteminin genişleyerek çeşitlenmesi çerçeveyi belirleyen bir kuramsal çatıyı gerekli kılmaktadır. Kuramsal yapı muhasebe uygulamalarında anlamlı uygulama ilkelerinin ve standartlarının gelişimine yön veren, finansal muhasebenin ve finansal tabloların yapısı ve fonksiyonunun birbiriyle ilişkisi, amacını ve esaslarını oluşturan bir sistemdir.

Muhasebenin kuramsal yapısı Şekil 1.de gösterilmiştir. Bir faaliyet dizini olan muhasebe, belirli bir sisteme ve mantığa sahip olup uygulanması hem kolaylık bakımından hem de yasalar gereği zorunludur.

Şekil 2.1. Finansal muhasebenin kuramsal yapısı

Kaynak: Cemalcılar, 2003:3

2.3. Mali Tablolar

Mali tablolar, muhasebe sistemi içerisinde bulunan bilgilerin, belli dönemlerde yatırımcıları ya da şirket ile ilgilenen kişilere yatırım planlarına esas oluşturmak için sunulan bilgi araçlarıdır (Akdoğan, Tenker, 2007: 4. Mali tablolar, yapılan iş ve işlemlerin etkilenecek olaylara nasıl bir finansal tesir bıraktığı ve işlemlerin hesap kodlarına, ekonomik türlerine, borç alacak şekillerine göre tasniflenerek bilgi sunucularına gösterirler. Tüm bahsedilen gruplar finansal tabloların unsurları olarak açıklanmaktadır (Bayraktar, 2008: 26.

Finansal tablolar, içerdği bilgilerin amacına hizmet edebilmesi için doğru, güvenilir, ihtiyaca uygun, dönemler arası karşılaştırmaya müsait ve ait olduğu dönemin zamanında açıklanması gerekmektedir. Doğru ve zamanında açıklanmış finansal tablolar karar alıcılar için her zaman rehber görevi görecektir. TMS1 de tam bir finansal tablolar seti aşağıdaki bölümleri içermektedir:

2.3.1. Bilanço

İşletmenin belirli bir tarihteki varlıklarını ve kaynaklarını toplu olarak gösteren tabloya bilanço denir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi bilanço, belirli bir tarihteki varlıkların ve kaynakların toplu olarak sıralandığı bir tablodur. Tabloda yukarıda denklemden çıkardığımız sonuca benzer şekilde iki taraf bulunmaktadır. Tablonun sol tarafında varlıklar yer alır ve bu bölüme aktif ismi verilirken sağ tarafta kaynaklar yer alır ve bu bölüme de pasif ismi verilir. Bu ifadeden hareketle; Aktiflerin mevcutlar ve alacaklardan, Pasiflerin ise borçlar ve öz kaynaklardan oluştuğu ortaya çıkmaktadır.

Öz kaynaklar ile borçların aynı tarafta yer almasının nedeni, öz kaynakların da işletmenin borcu olmasıdır. Öz kaynaklar, işletmenin, sahip veya sahiplerine olan borcudur. Çünkü burada yer alan değerleri işletmenin kuruluşu veya sonraki aşamalarda işletme sahip veya sahipleri işletmeye tahsis etmiştir ya da işletme faaliyetleri sonucunda artışlar gerçekleşmiştir (örneğin kar edilmesi)

Temel muhasebe denklemiyle takip edilen işlemler bilanço yardımı ile de takip edilebilir. Sonuç itibarıyla aynı sonuca ulaşılabacaktır.

Yukarıda bilançonun iki temel gruptan oluştuğu açıklanmıştı. Bu gruplar kendi içinde şu şekilde sınıflanmaktadır:

AKTİF(VARLIK) PASİF(KAYNAK)

1. Dönen Varlıklar	1. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
2. Duran Varlıklar	2. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar
	3. Öz Kaynaklar

AKTİF HESAPLAR: İşletmenin varlıklarını ve/veya alacaklarını temsil ederler. Bu hesaplar çalışmaya borçlanarak başlar ya sürekli borç kalanı verirler ya da kalan vermezler, hiçbir zaman alacak kalanı vermezler. Tekdüzen hesap planında, 100-299 kod aralığında sıralanmışlardır. Kendi içinde iki ana gruba ayrılır.

1.Dönen Varlıklar: Nakit veya en fazla bir yıl içinde nakde dönüştürmek amacıyla edinilen varlıklardır. Tekdüzen hesap planında 100-199 aralığında yer alırlar. Hazır değerler, menkul kıymetler, vadesi bir yıldan az olan ticari alacaklar, dönen varlıkları oluşturan gruplardan bazılarıdır.

2.Duran Varlıklar: İşletmenin faaliyetlerini sürdürebilmek için ve bir yıldan daha uzun süre kullanmak amacıyla edindiği varlıklar ve vadesi bir yılı aşan alacakların oluşurlar. Tekdüzen hesap planında 200-299 aralığında yer alırlar.

PASİF HESAPLAR: İşletmenin borçlarını ifade ederler. Çalışmaya alacaklarla başlar, hiçbir zaman borç kalanı vermezler, Tekdüzen hesap planında, 300-599 kod aralığında sıralanmışlardır.

3.Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar: İşletmenin üçüncü kişilere olan vadesi bir yıldan kısa borçlarını temsil ederler Tekdüzen hesap planında, 300-399 kod aralığında sıralanmışlardır. Mali borçlar, ticari borçlar, diğer borçlar gibi alt gruplara ayrılmışlardır.

4.Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar: İşletmenin üçüncü kişilere olan vadesi bir yıldan uzun borçlarını temsil ederler. Tekdüzen hesap planında, 400-499 kod aralığında sıralanmışlardır.

5.Öz Kaynaklar: İşletme sahip veya sahiplerinin işletmeye tahsis ettiği varlıklar ve faaliyet sonucu ortaya çıkan değer artışları veya karlardan oluşur. Tekdüzen hesap planında, 500-599 kod aralığında sıralanmışlardır.

2.3.2. Gelir Tablosu

Gelir tablosu, belirli bir döneme ait gelir ve giderleri ve bunlar arasındaki farktan oluşan faaliyet sonucunu gösteren tabloya denir. İki hesaptan oluşan gelir tablosundan ilki gider hesapları; Çalışmaya borçlanarak başlarlar. Sürekli borç kalanı verirler ya da kalan vermezler. Hiçbir zaman alacak kalanı vermezler. Kendi içinde, satış indirimleri, satışların maliyeti, faaliyet giderleri diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar, finansman giderleri ve olağandışı gider ve zararlar olmak üzere altı ana gruba ayrılırlar. İkincisi ise gelir hesapları; Çalışmaya alacaklarla başlarlar. Sürekli alacak kalanı verirler ya da kalan vermezler. Hiçbir zaman borç kalanı vermezler. Kendi içinde, satışlar, diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar, olağandışı gelir ve karlar olmak üzere üç ana gruba ayrılırlar.

Gelir Tablosu; Hesap planında 600-699 aralığında yer alırlar. Dönemin faaliyet sonucu (kar ya da zarar) bu hesaplar yardımıyla bulunur. Dönem sonunda bu hesapların

hepsi kapatılır. Bu hesaplar bilançoda asla görülmezler. Sermaye hesabına paralel çalışırlar.

Bilanço hesapları ile gelir tablosu hesapları nitelik ve işleyiş bakımından birbirinden farklıdır. Bilanço hesapları işletmenin varlıkların, alacaklarını ve borçlarını gösterirken, gelir tablosu hesapları gelir ve giderlerini gösterir.

Bu hesapların oluşturulmasında öncelikle işletmenin asıl faaliyeti ile ilgili gelir temsil eden satışlardan başlanmıştır. Daha sonra işletmenin asıl faaliyeti dışındaki “diğer” ismiyle nitelendirilen faaliyetlerle ilgili gelir ve giderler sarılanmıştır. Gelir tablosu düzenlenirken gelirlerden çıkarılmaları için gider hesaplarının yanına eksi (-) işareti konulmaktadır. Ancak bu işaretin bilanço hesaplarında olduğu gibi ters tarafa yazılmaları ile ilgisi yoktur (Kutlu, 2009:289).

2.3.3. Satışların maliyeti tablosu

Üretim işletmelerinde üretilmesi hedeflenen ürünün üretim aşamasında katlanacağı ya da hazır alınan bir mamulün ticari mal olarak satılabilmesi için belirlenen üretim maliyeti olarak ifade edilmektedir. Bir mal veya hizmet için katlanılan üretim maliyetleri satış sonrasında eğer doğru satış ve fiyat politikası benimsenmiş ise işletmeye tekrar gelir olarak geri dönmektedir (Senal ve Ateş, 2016:81. Tek düzen hesap cetvelinde aktif kısımda yer alan Mamuller, satılacağı sürece muhasebe kayıtlarında aktif hesaplarda izlenmeye devam edilmektedir. Dolayısı ile işletmenin muhasebe kayıtlarında aktif kısımda yer alan bir mamul aynı zamanda satılan mamullerin maliyeti gelir tablosunun maliyet hesapları kısmında yer alan satışların maliyeti hesabında izlenmektedir. Zaten üretim şirketleri satılan mamullerin maliyetini gelir tablosunda özet geçmesine rağmen ek belgeler ile ya da gelir tablosunda yer alan dipnotlarda Satışların Maliyeti Tablosuna daha ayrıntılı yer vermektedir (Yükçü, 2015: 40,55).

2.3.4. Nakit akım tabloları

Nakit akım tabloları firmaların faaliyetleri sonucu elde ettikleri nakitleri ve bu nakitlerin değerlendirme derecelerini gösteren bir mali tablodur (Yıldız, 2014: 55. Nakit akım tablosunun düzenlenmesinin amacı diğer var olan mali tablolarda takip edilemeyen nakit akımlarını ortaya çıkarıp hem faaliyetler sonucunda ortaya çıkarılan hem de ek finansman türünden elde edilmiş ekonomik göstergelerle nelerin yapıldığı, ortaya çıkarılan

kaynak ile bu kaynağı ne için kullanılacağı tam olarak meydana çıkarmaktır. Bu yönden nakit akım tablosu, finansal datalarla açıklama yapmayı kolaylaştırıp geleceğe yönelik nakit gereksinimi varsayımlarına kolaylık ve daha anlaşılır olması bakımından olması gereken bir materyaldir., Akgüç, 2013: 235.

2.3.5. Kâr dağıtım tablosu

Kâr dağıtımını gösteren tablo olması gereken ek finansal tablolardan olup bir işletmenin dönem kârının nasıl dağıtıldığını gösteren tablolardan biridir. Başka bir deyişle yasal sorumluklarının, asıl anlaşmada geçen gereklerinin ve toplantı sonrası alınan kararların neticesinde o dönemdeki kârın nerede harcanacağını belirten ek finansal tablodur (Engin, 2016:100.

2.3.6. Öz kaynaklar değişim tablosu

Bu tablo, belirli bir döneme ait yapılan karlar ve zararların tutarlarını, gelirlerin ve giderlerin neler olduğunu, işletme sahiplerinin ve ortaklarının koymuş oldukları sermaye miktarı ve benzeri kaynaklarının gösterildiği tablodur (Özdemir ve Elitaş, 2015:278.

2.4. Mali tabloların amacı

Mali tablonun amacı, işletmeleri yönetenlerin ellerinde bulunan ve yönetmeye çalıştıkları kaynakları nasıl ve nereye kullandıklarını belirterek, o andaki yönetimin nasıl davrandığını bakarak işletmede bulunan varlıklarına yönelik geleceğe dair nasıl davranmalarına dair alınacak karar doğrultusunda işlerini kolaylaştırmaktadır. Bu yönden son kullanıcılara, firmaya gelen ve giden nakit akışlarını, özkaynağını, kayıplarını, kazançlarını, ortaklık yoluyla yapılan katkı gibi bilgileri göstermektedir (Bozkoç, 2019:9.

Finansal tablolar onu kullanan kullanıcıları, yaptıkları ticaret veya ekonomik benzer durumlarda karar alırken, faaliyette bulunacağı işletme ve işletmelerin mali performansı, kar ve zarar durumu hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar (Örten vd., 2007: 3.

Bir işletmedeki kaynakların verimli şekilde kullanılması kar yüzdesini artırır. İşletmenin başarısına ilişkin veriler en başta gelir tablosunda bulunmaktadır., Örten vd., 2007: 4.

Finansal olarak bir işletmenin durumu hakkında değışiklik bilgileri, bu işletmenin rapor dönemi ile ilgili yatırımları, gelir elde etmeyi sağlar. Nakit olarak gelir ve gider tabloları bu yönden bilgi verebilecek tablo olmaktadır (Şeno1, 2018:18. Finansal tablo yararları bakımından; gelir elde edenler ve bununla ilgilenenler için karar alırken yararlı ve doğru bilgileri temin etmek, ileriye yönelik nakit çıkışlarını kullanmalarında fayda vermek olarak söylenebilmektedir.

2.5. Mali tabloların genel nitelikleri

Kendi mali durumuna göre karar verme evresinde kararı veren kişilere verilecek olan bilgilerin yararlı olması için bazı ayrıcalıklı özellikler tespit edilmiştir. Finansal tabloların yatırımcılar tarafından doğru şeffaf bilgi sahibi olmaları ve genel kabul görmüş muhasebe standartları ilkelerine uygun yayınlanan mali tablolar işletmenin gerçek verilerine erişmeyle mümkün olacaktır (Örten vd., 2012: 5.

Yatırımcı bir firma ile ilgili yatırım kararı vermeden önce ilk bakacağı şey firmanın mali tablolarıdır. Dolayısıyla mali tabloların amaca hizmet edebilmesi ve doğru yatırım kararı verilebilmesi için bazı niteliklere ihtiyaç duymaktadır. Mali tabloya ait bu nitelikler; anlaşılabilirlik, ihtiyaca uygunluk, güvenilirlik ve karşılaştırılabilirlik şeklinde sıralanmaktadır. Yatırımcılar mali tabloların niteliklerine bağlı olarak doğru ve güvenilir bilgiye erişebilmektedir. Mali tablo nitelikleri aşağıda açıklanmıştır (Örten vd., 2012: 5.

2.5.1. Anlaşılabilirlik

Mali tablolarda yer alan verilerin en önemli özelliği yatırımcılar tarafından anlaşılabilir olmasıdır. Yani temel düzeyde muhasebe ve finans bilgisine sahip yada herhangi bir muhasebe eğitimi almayıp sadece mali tablo okuryazarlığı hakkında bilgisi olan kişilerin tablolardan temel varsayımları okuyabilmesi gerekmektedir. Çalışmamıza katılan ceza infaz kurum personelleri nezdinde bakıldığında aslında ceza infaz kurumu personellerinin finans eğitimi almadıkları ancak günlük yatırımlar ile temel düzeyde muhasebe ve finans bilgisi ile mali tabloları anlamaları beklenmektedir.

Çünkü mali tabloların tüm taraflar için anlaşılabilir olması bu tabloların temel bilgi düzeyinde sunulması sonucunda herkes tarafından kolaylıkla anlaşılacaktır. Mali tablolar hazırlanırken, kullanıcılarının muhasebe terminolojisi ve yöntemleri, işletme

hayatı ve ekonomik olaylar hakkında az da olsa bilgi sahibi olduğu varsayımı ile hazırlanmaktadır. (Örten vd., 2012: 6.

Ekonomik durumların basit düzeyde sunulması yanlış anlaşılmalara sebebiyet verilmemesi gerekmektedir. Her ne kadar mali tablolar basit seviyede anlatılıyor olsa bile bu durumun mali tabloların anlaşılır olma özelliğinin basitlik olarak değerlendirilmemesi gerektiği unutulmamalıdır (Akdoğan, Tenker, 2010: 41.

2.5.2. İhtiyaca Uygunluk

Mali tablolar, yatırımcıların firmalar hakkındaki finansal bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde hazırlanmalıdır. Yani mali tablolar, mali tablo okuyucuları tarafından firmanın geçmiş, bugün ve geleceği hakkındaki süreçlerine destek ve yardımcı olmalıdır. Bu nedenle ihtiyaca uygunluk özelliği, mali tabloların özel amaç için değil aksine genel amaç odaklı olması gerekmektedir. Mali tablolarda tarafların ihtiyaçları dikkatlice belirlenmeli ve sunulacak bilgiler ile müşteriler arasında gerekli olan uyum sağlanmalıdır. Yani, finansal tablolar ile kullanıcıların bir bütün haline gelmesi gerekmektedir (Akdoğan, Tenker, 2010: 43.

2.5.3. Güvenilirlik

Mali tablolar, yatırımcıları yanlış değerlendirmeye sevk eden, firma hakkında önyargılı olmaya sebep olan ve firma faaliyetlerinin tam anlamasını sağlamak açısından bilgileri olduğu gibi yansıtması gerekmektedir. Yanlış bilgi verildiği tespit edilen firma için hiçbir yatırımcı ilgi duymayacağı gibi üçüncü kişilere kulaktan kulağa pazarlama tekniği ile deneyimlerini aktaracaktır. Dolayısıyla firmalar her zaman sonucu ne olursa olsun doğru bilgiyi vermeyi hedef haline getirmelidir. Hata ve önyargıdan kurtulmuş ve firma sadakati sağlanmış bilgi güvenilir bilgi olarak kabul edilmektedir. Bilgilerin güvenilirliği; olayın doğru ifade edilip bu şekilde yansıtılması, özün önceliği, tarafsızlık, ihtiyatlılık ve tam açıklama kavramlarıyla da yakından alakalıdır (Akdoğan, Tenker, 2010: 45.

2.5.4. Karşılaştırılabilirlik

Bir işletme herhangi bir zaman içinde mali ve finansal faaliyetlerindeki değişimler ile hareketleri doğru ve düzenli şekilde takip edebilmesi için, o işletmenin mali ve finansal

tablolarını karşılaştırma imkânına sahip olması son derece önem arz etmektedir. Ele alınan bu durum, muhasebe uygulamaları bakımından seçilen muhasebe politikalarının, sonraki süreçlerde değiştirilmeden uygulanabilmesini, yani tutarlılık ilkesine uyumlu hale gelmesini gerekli kılmaktadır (Şenol, 2018: 17. Mali ve finansal okuryazarlığın çok daha etkili bir biçimde yürütülebilmesi ve kişilerin kazançlarını sağlıklı şekilde yönetebilmeleri için vergi, tasarruf, yatırım, gelir-gider eşleştirmesi, bütçeleme gibi karmaşık kavramlarla karşı karşıya bırakılmamalıdır. Bu konuda alanında uzman hale gelmiş, tecrübeli ve gerekli eğitime sahip olan muhasebe elemanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Muhasebenin en temel unsurlarından biri olan raporlama sistemi, işletmelerde gerçekleşen finansal işlemleri göstermesi açısından önemlidir. Kredi verenler, işletme sahipleri, işletmenin hissedarları işletmenin yapısı hakkında detaylı fikir sahibi olmak ve bunun yanında genellikle işletmenin; mali yapısını ve fon kullanım kaynaklarının nasıl kullanıldığını öğrenmek istemektedirler. Gerekli olan bu bilgileri ilgili kişilere sunulmasını sağlayan mali ve finansal tabloların temel amacı; işletmelerin mali hareketlerini, belirli zamanlardaki finansal durumunu, gerçekleşen faaliyet sonuçlarını ve gelir-gider durumu hakkında bilgi vererek (Akdoğan ve Tenker, 2007, s. 250-258. Mali ve finansal tablolardan ister doğrudan isterse dolaylı olarak işletmenin içinden veya dışındaki kişiler faydalanabilmektedir. Bu mali ve finansal tabloları ilgilendiren kullanıcılar şu şekilde sıralanabilir: İşletme sahipleri (ortaklar), yöneticiler, yatırımcılar, kredi kurumları ve şirketlere borç veren diğer kuruluşlar, işletmeyle iş ilişkisinde bulunanlar, işletmeden alacaklı olanlar, işçi ve işçi kuruluşları, devlet ve mali analistler (Akdoğan ve Tenker, 2007, s. 352-360.

2.6. Finansal ve mali tablo okuryazarlığı ve yararları

Mali ve finansal tablo okuryazarlığı en basit haliyle, muhasebe literatürüne hakim, yeterli ölçüde muhasebe eğitimi almış, bu tabloları yorumlama ve analiz etme kapasitesine sahip ve muhasebe sistemlerinde ortaya çıkan yeniliklere ayak uydurabilen kişilerin, gerekli mali bilgileri anlayıp kavramasıdır (Karacan ve Günce, 2018, s. 699-701.

Mali ve Finansal tablo okuryazarlığında genel anlamda öne çıkan önemli üç temel unsur üzerinde durulmuştur. Bu unsurlar, muhasebe ile ilgili bilgi ve kavramların araştırılması, bunların tahlil edilmesi ve bu kavramların olumlu anlamda mali davranışlara yansıtılmasıdır (Karacan ve Günce, 2018, s. 699-701.

Mali ve Finansal tablo okuryazarlığı donanımına gerçek anlamda sahip olabilmek için bireyin, Kaydetme, Sınıflandırma, Özetleme, Raporlama gibi muhasebenin fonksiyonlarına sahip olması gerekmektedir (Karacan ve Günce, 2018, s. 699-701. Muhasebe sistemlerinden ortaya çıkarılan Raporlama Fonksiyonu, şirketlerde temel mali yönetim davranışlarından etkilendiğinden dolayı en son aşama ve bir o kadar da önemli bir fonksiyon olarak yer almaktadır. Bunun yanında mali tablo okuryazarı, Türkiye Muhasebe Standartlarına, muhasebe faaliyetlerinin hesaplanması planına, finansal raporlamayla ilgili kavramlara, mali tablo kurallarına ilişkin bilgi sahibi olmalıdır (Karacan ve Günce, 2018, s. 699-701.

2.7. Finansal okuryazarlıkla mali tablolar okuryazarlığı arasındaki ilişki

Finansal Tablo okuryazarlığı ile Finansal okuryazarlık arasındaki bağlantı birden çok farklı alanda birbirleriyle temas halindedir. Finansal okuryazarlık, kişilerin tükettikleri ve tasarruf ettikleri her şey için aldıkları kararların tümüdür. Bireyler bu kararları alırken çok erken yaşlarda aile fertlerinden kendilerine aktarılan mali bilgiler bu konuda önemli rol oynamaktadır. İlk olarak aile fertlerinden edinilen mali davranışlar, sonraki süreçte gelindiğinde yani gençlik dönemlerinde çevreden özellikle okul ve yakın arkadaş ortamlarından aktarılan yanlış bilgiler sonucunda bireyde bu konuyla ilgili olumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir. Elindeki bütçeyi düzgün bir şekilde yönetebilme konusunda yeterli kadar donanıma sahip olmayan genç bireyler, finansal döngü açısından toplumun refahını olumsuz anlamda etkileyebilmektedir. İşte bundan dolayı mali ve finansal okuryazar olmanın gerekliliği ve önemi devreye girmektedir. Söz konusu bireylerin ilerleyen yıllarda çalışma hayatında yer edinmeleriyle kazandıklarını elde tutma ve yönetme yeteneklerinin mali konulardaki okuryazarlık seviyeleriyle paralel olarak ilerlemesine neden olmaktadır (Sandal ve Yalçın, 2020:4.

Ekonomik hayata atılan bireylerin, ekonominin can damarı olan şirketlerin mali statüleri hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için, mali ve finansal tabloların ne anlama geldiğini bilmeleri gerekmektedir. Mali ve finansal tabloların analiz edilmesi yoluyla fon talebinde bulunanlara, yeni yatırımcılara, işletme ile ilgili bilgilere sahip olmak isteyen bireylere mali konularda daha sağlam kararlar almalarını sağlayan kavram olarak bir kez daha mali ve finansal tablo okuryazarlığı karşımıza çıkmaktadır(Sandal ve Yalçın, 2020:2217.

Sonuç olarak mali tablolar okuryazarlığı ve finansal okuryazarlık, genel anlamda kişilerin yaşları, almış oldukları eğitimleri, edinmiş oldukları meslekleri, çalıştıkları alanları ne olursa olsun en basit düzeyde bile olsa bir şekilde toplumdaki her bir bireyin hayatında yer bulmaktadır. Bu nedenle toplum ağındaki her bir birey, gelecekte ortaya çıkabilecek ekonomik anlamdaki riskleri en aza indirecek mali bilgi ve becerileri kullanabilme gücüne erişmelidir.

3. DİYARBAKIR CEZA İNFAZ KURUMLARI PERSONELLERİNİN FİNANSAL VE MALİ TABLO OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Diyarbakır hakkında

Nüfus yoğunluğu bakımında ülkemizde 12. Sırada yer alan Diyarbakır ili tarihi ve kültürel olarak zengin bir yapıya sahiptir. Toplam yüzölçümü 15.272 k2 olan Diyarbakır 37 enlem ve 40 boylam koordinatlarında yer almaktadır. 2021 yılı itibariyle toplam nüfusu 1.791.373 kişi olarak sayılmıştır. Rakım olarak 650 metre yükseklikte bulunmaktadır. Şehir merkezi Dicle nehrinin batısında, karacağı volkanik dağının, doğusunda Karacadağ volkanından çıkan bazalt ovası üzerine kurulmuştur. Diyarbakır'ın doğusunda Muş ve Siirt, güneyinde Batman ve Mardin, batısında Şanlıurfa, Adıyaman ve Malatya kuzeyinde ise Bingöl bulunmaktadır (Tuncer, 2012).

3.2. Diyarbakır Kampüs Ceza İnfaz Kurumları

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı Diyarbakır Kampüs Ceza İnfaz Kurumları inşaatı Diyarbakır Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılmış olup 2018 yılı Nisan ayında Kampüs yerleşkesinde hükümlü/tutuklu kabulüne başlamıştır. Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü 927.912,14 m2'lik bir alan üzerine inşa edilmiştir. Ceza İnfaz Kurumu kampüsü Kurumu Adli ve idari yönden Diyarbakır Adliyesine bağlı olup Kampüs Kayapınar ilçesinde Elazığ-Şanlıurfa Çevreyolu üzerinden Talaytepe Mahallesi sınırları içerisinde bulunmaktadır. Ceza infaz kurumları dış koruması Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları Kampüsümüzde bulunan Jandarma Tabur Komutanlığı tarafından yerine getirilmektedir. İç güvenlik ise 5275 Sayılı Kanun 14. maddesi gereği, infaz koruma başmemurları ve infaz ve koruma memurlarınca sağlanmaktadır. Kampüs yerleşkesinde 1 adet D tipi YGC, 1 adet Açık CİK, 4 adet T Tipi Kapalı CİK, 1 adet Çocuk ve Gençlik Kapalı CİK, 1adet Kadın Kapalı CİK ve 2 adet YGC olmak üzere toplam 10 ceza infaz kurumundan oluşmaktadır.

3.3. Araştırmanın metodolojisi

Tesadüfi örneklem yöntemi ile 10 ceza infaz kurumunda görev yapan personellere yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır. Anket uygulanmadan önce gerekli yerlerden izinler alınmış ve personellere tez çalışmasının amacı, önemi ve sonuçları hakkında bilgi verilmiştir. Anket cevaplarında personellerin ismi ya da tanınmaya yarayacak herhangi bir bilgiye yer verilmediği katılımcılara aktarılarak uygulama anketinin kendi bilgileri ile doğru bir şekilde cevaplanması talep edilmiştir. Araştırmada Ceza İnfaz Kurumlarında görev yapan personellerin Finansal ve mali okuryazarlık bilgisini ölçmek için Literatürde Serbest Muhasebeci Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlığını belirlemeye yönelik yapılan çalışmalardan esinlenerek toplam 46 soru ile anket soruları oluşturulmuştur.

Çalışmamıza konu nitel araştırma, gözlem, görüşme ve evraklarda nitel veri toplama yöntemleri kullanarak Ceza İnfaz Kurumları personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlıkta, olayların olduğu şekilde ve gerçekleştiği alanda birbirini tamamlayıcı bir sürecin izlenmesine fırsat tanıyan bir araştırma yöntemi kullanılmıştır.

3.4. Araştırmanın amacı ve önemi

Bu araştırmanın amacı Diyarbakır ilinde faaliyet gösteren Ceza İnfaz Kurumları Personellerinin kullanmış oldukları banka deneyimlerinden yola çıkarak finansal okuryazarlık ve bitirmiş oldukları bölüm ile ilgili firmaların mali tablo okuryazarlıkları hakkında bilgiler edinmektir. Bu kapsamda personellerin var olan bilgilerinin korunması, güncel tutulabilmesi, eksiklerin tespiti ve bu eksiklerin giderilmesi için tedbirlerin alınmasına katkı sağlamaktır. Personeller arasında bu konuda farkındalık oluşturmak hedeflenmiş, böylelikle finansal ve mali tablo okuryazarlığı konusunda bilinçlendirilen bireylerin tasarruf eğilimi sergileyerek birikimlerini büyük yatırımlara dönüştürebilecekleri düşünülmüştür. Çalışmamızın amacı, cezaevinde görev yapan personelin finansal okuryazarlık ve mali tablo okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve bu personellere yatırımlarını değerlendirmek ve finansal alanda yapacaklara faaliyetlerde eksikliklerini belirleyip çözüm önerileri getirmektir.

Finansal okuryazarlık, finansal eğitim seviyesi, finansal tutum ve davranış biçimleri personellerin içinde bulunduğu toplumun finansal refah seviyesini belirlenmesindeki katkısı ve piyasaların etkin çalışması açısından önemli bir kavramdır. Aslında insanoğlunun varoluşundan itibaren alması gereken ekonomi eğitimi zorunlu eğitimin bir

parçası haline gelmiştir. Finansal okuryazarlığın bilgi seviyesinin artırılması, makro düzeyde ekonomik sistemin işleyişi hakkında bilgi sahibi olmayı sağlamaktadır. Finansal okuryazarlık bilgisine sahip olan kullanıcılar uzun vadeli birikim ve yatırım planlarında yol gösterici rol almaktadır. Bu çalışmayla Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumlarında görev yapan personellerin gelecekte finansal ve mali tablo okuryazarlığı hakkında daha bilinçli hareket etmeleri amaçlanmıştır. Çalışmamızın önemi bu anlamıyla önem kazanmaktadır. Çalışmamızın önemi spesifik olarak ceza infaz kurumlarında çalışan personelleri inceleyerek, personellerin finansal alanda gösterecekleri faaliyetlerde doğru karar alabilmeleri ve bu konuda verilecek eğitimlerde yol gösterici olmasıdır.

3.5. Araştırmanın evreni

Yapılan bu araştırmanın evreni Diyarbakır ilinde faaliyet sürdüren Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı kampüs ceza infaz kurumlarında görev yapan personelleri kapsamaktadır. Araştırma kapsamında birer adet Açık CİK, D tipi YGC 4 adet T Tipi, bir adet Çocuk ve Gençlik Kapalı CİK, bir adet Kadın Kapalı CİK ve 2 adet YGC olmak üzere toplam 10 ceza infaz kurumu personellerinden toplam 326 kişiye anket uygulanmıştır.

3.6. Araştırmanın sınırlılıkları

Kampüs ceza infaz kurumlarında yaklaşık 1500 personel olmasına rağmen sadece 326 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırma evreni sınırlı olmasının sebebi personellerin vardiyada görev yapmaları ve kapalı ceza infaz kurumlarında görevli personellere ulaşmada sorun yaşamasından kaynaklanmaktadır. Kampüste yer alan kadın kapalı CİK’te kurumların iç güvenlik görevlileri kadın memurlardan oluşmaktadır. Diğer ceza infaz kurumlarında ise genellikle erkek memurlar görev yapmasından dolayı kadın personel sayısı erkeklere göre daha azdır. Çalışmaya katılan toplam 326 katılımcıdan 79 kadın 247 kişi ise erkek personelden oluşmaktadır. Yine kampüs ceza infaz kurumlarında görevli olup dış güvenlik görevi yürüten jandarma personelleri çalışmaya dahil edilmemiştir.

3.7. Araştırmada veri toplama yöntemi

Demografik özellikleri tespit etmek için kullanılan sorular anket soru sayısına dahil edilmemiştir. Anket soruları Diyarbakır ilinde görev yapan Ceza İnfaz Kurumu

personellerine uygulanmıştır. Sonuçlar SPSS paket programıyla analiz edilecek, anketler ayrı ayrı değerlendirilecek ve sonuçlar karşılaştırılacaktır.

Uygulama anketi toplam yedi bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde katılımcılar hakkında bilgi edinmek üzere başta, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, unvan gibi demografik özellikleri belirleyen sorular sorulmuştur.

Birinci bölümde demografik özellikleri belirlemeye yarayan sorular dışında katılımcıların kredi kartı kullanıp kullanmadıkları, bireysel emeklilik sistemini giriş yapıp yapmadığı ve son olarak internet bankacılığı kullanıp kullanmadıkları sorulmuştur.

İkinci bölümde ceza infaz kurumlarının personellerinin temel ekonomik ve finans bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Bu bölümde doğru, yanlış ve Fikrim yoktur şeklinde yanıtlanacağı; enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır, Türkiye’de enflasyon oranları %10’un altındadır, enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır, bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar, borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır, Türkiye’deki menkul kıymetler borsasının adı borsa İstanbul’dur, vadesiz mevduat hesabı faiz kazancı sağlar ve ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir şeklinde sorular sorulmuştur. Temel ve finans kavramları ile ilgili 8 adet soru sorulmuştur.

Üçüncü bölümde ceza infaz kurumlarının personellerinin bireysel bankacılık bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Bu bölümde doğru, yanlış ve Fikrim yoktur şeklinde yanıtlanacağı; tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar, uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir, IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır, EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır, internet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilir ve internet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilir şeklinde toplam altı sorudan oluşan anket soruları sorulmuştur.

Dördüncü bölümde ceza infaz kurumlarının personellerinin emeklilik ve sigortacılık bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Bu bölümde doğru, yanlış ve Fikrim yoktur şeklinde yanıtlanacağı; bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür, SGK (sosyal güvenlik kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur, Türkiye’de emeklilik yaşı herkes için 65’tir, bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir ve bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir şeklinde toplam beş sorudan oluşan anket soruları sorulmuştur.

Beşinci bölümde ceza infaz kurumların personellerinin yatırım bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Bu bölümde doğru, yanlış ve Fikrim yoktur şeklinde yanıtlanacağı; bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz, hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz, hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür, döviz, bir tasarruf aracıdır ve risk düzeyleri aynı olan iki projeden a projesi b projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasından b projesi seçilmelidir şeklinde toplam beş sorudan oluşan anket soruları sorulmuştur.

Altıncı bölümde ceza infaz kurumların personellerinin vergi ve mevzuat bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. bu bölümde doğru, yanlış ve Fikrim yoktur şeklinde yanıtlanacağı; Türkiye’de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır, yeni bir iş kurmadan önce sanayi ve ticaret Odası’na kayıt yaptırmak gerekmektedir, her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır ve bir "vergi yılı" 1 Ocak’ta başlayıp, 31 Aralık’ta sona erer şeklinde toplam dört sorudan oluşan anket soruları sorulmuştur.

Yedinci ve son bölümde ceza infaz kurumların personellerinin mali tablolar hakkında genel ve özel bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. bu bölümde doğru, yanlış ve Fikrim yoktur şeklinde yanıtlanacağı; bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösterir, öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır, eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL’dir, nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir, likidite, yakın bir gelecekte ödenmesi gereken finansal taahhütlerin yerine getirilmesinden sonra elde kalan nakit tutardır, bilançoda varlıklar likiditeye göre kaynaklar ise vade yapılarına göre sıralanır, temel mali tablolar bilanço ve gelir tablosudur, işletmenin ana faaliyet konusundaki mal ve hizmet satışlarından elde edilen net satış karıdır, gelir tablosu işletmenin bir faaliyet döneminde ki faaliyetlerinin sonucunu kar veya zarar olarak gösteren tablodur, proforma bilanço geçmişe dönük hazırlanan tahmini bir bilançodur, hazır değerdeki azalış stoklarda ki azalışı açıklayamaz, satışların maliyeti işletmenin dönem içindeki alışlarının maliyetidir, mali tablolar analizi ikiden fazla yıllar için yapılırsa başlangıç yıl baz yıl olarak alınır, bilançoda aktif ve pasif kalemler brüt tutarları ile kaydedilir, alacak devir hızı oranı alacakların tahsil yeteneğini gösteren orandır, dönen varlıklarla kısa vadeli borçların ödenmesi uygundur, temel mali

tablolar enflasyondan etkilenmez, brüt kâr marjını etkileyen en önemli unsur satışların maliyetidir şeklinde toplam on sekiz sorudan oluşan anket soruları sorulmuştur.

3.8. Araştırmanın hipotezleri

Araştırmanın Genel Hipotezleri

H01: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H02: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H03: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri mesleklerine göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H04: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri internet bankacılığı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H05: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri bireysel emeklilik kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H06: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri kredi kartı kullanmalarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H07: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşmaktadır.

3.8.1. Araştırmanın Özel Hipotezleri

H01: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H02: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin bireysel bankacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H03: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin emeklilik ve sigortacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H04: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin yatırım bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H05: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin vergi ve mevzuat bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H06: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin mali tablolar genel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H07: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin mali tablolar özel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

3.9. Analiz sonuçları

Verilerin istatistiksel analizinde SPSS paket programı kullanıldı. Kategorik ölçümler sayı ve yüzde olarak, sayısal ölçümlerse ortalama ve standart sapma olarak belirlendi. Sayısal ölçümlerin normal dağılım varsayımını sağlayıp sağlamadığı Kolmogrov Smirnov testi ile test edildi. Gruplar arasında sayısal ölçümlerin karşılaştırılmasında Bağımsız gruplarda T testi kullanıldı. İki'den fazla grubun sayısal ölçümlerinin genel karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi kullanıldı. Güvenirlilik oranı 0.05 baz alınarak analiz gerçekleştirilmiştir.

3.9.1. Ceza İnfaz Kurumu Personellerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri

Tablo 3.2. Ceza İnfaz Kurumu Personellerinin Demografik Özellikleri

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	247	75,8
	Kadın	79	24,2
Yaş	18-25	52	16,0
	26-35	204	62,6
	36-45	51	15,6
	46 ve Üstü	19	5,8
Eğitim Durumu	Lise	67	20,6
	Ön Lisans	96	29,4
	Lisans	150	46,0
	Lisansüstü	13	4,0
Unvan	İdari Personel	123	37,7
	Büro Personeli	146	44,8
	Destek Personeli	57	17,5
Kredi Kartı Kullanma	Evet	266	81,6
	Hayır	60	18,4
Bireysel Emeklilik Kullanma	Evet	97	29,8
	Hayır	229	70,2
İnternet Bankacılığı Kullanma	Evet	311	95,4
	Hayır	15	4,6
Toplam		326	100,0

Tablo 2’de çalışmaya katılan Ceza infaz kurumu personellerine ait demografik özellikler görülmektedir. Tabloya göre, çalışmaya katılan Ceza infaz kurumu personellerini

%24,2'si (79) kadın ve %75,8'i (247) erkektir. Ceza infaz kurumu personellerinin %16'sı (52) 18-25 yaş aralığında, %62,6'sı (204) 26-35 yaş aralığında, %15,6'sı (51) 36-45 yaş aralığında ve %5,8'i (19) 46 yaş ve üzerindedir. Ceza infaz kurumu personellerinin %20,6'sı (67) lise, %29,4'ü (96) ön lisans, %46'sı (150) lisans ve %4'ü (13) lisansüstü mezunu olduğunu belirtmiştir. Çalışmaya katılanların personellerin %37,7'si (123) idari personel, %44,8'i (146) büro personeli ve %17,5'i (57) destek personeli olarak görev yapmaktadır. Ceza infaz kurumu personellerinin %81,6'sı (266) kredi kartı kullanırken, %18,4'ü (60) kredi kartı kullanmamaktadır. Ceza infaz kurumu personellerinin %29,8 (97) bireysel emeklilik kullanmakta iken %70,2'si (229) bireysel emeklilik kullanmamaktadır. Son olarak Ceza infaz kurumu personellerinin %95,4'ü (311) internet bankacılığı kullanırken, %4,6'sı (15) internet bankacılığı kullanmamaktadır.

3.9.2. Anket sorularına verilen cevapların frekans analiz sonuçları

Tablo 3.3. Ceza İnfaz Koruma Personellerinin Anket Sorularına Vermiş Oldukları Cevaplar

Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans		f	%
Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır	Yanlış	9	2,8
	Fikrim yok	21	6,4
	Doğru	296	90,8
Türkiye'de enflasyon oranları %10'un altındadır.	Yanlış	250	76,7
	Fikrim yok	26	8,0
	Doğru	50	15,3
Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır.	Yanlış	151	46,3
	Fikrim yok	78	23,9
	Doğru	97	29,8
Bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar.	Yanlış	156	47,9
	Fikrim yok	37	11,3
	Doğru	133	40,8
Borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır.	Yanlış	172	52,8
	Fikrim yok	79	24,2
	Doğru	75	23,0
Türkiye'deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul'dur.	Yanlış	30	9,2
	Fikrim yok	48	14,7
	Doğru	248	76,1
Vadesiz hesaptan faiz elde edilir.	Yanlış	209	64,1
	Fikrim yok	58	17,8
	Doğru	59	18,1
Ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir.	Yanlış	34	10,4
	Fikrim yok	36	11,0
	Doğru	256	78,5
Bireysel Bankacılık		f	%
Tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar.	Yanlış	272	83,4
	Fikrim yok	29	8,9
	Doğru	25	7,7
Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi	Yanlış	73	22,4

kullanmaktan daha maliyetlidir.	Fikrim yok	31	9,5
	Doğru	222	68,1
IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır.	Yanlış	60	18,4
	Fikrim yok	41	12,6
	Doğru	225	69,0
EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır.	Yanlış	206	63,2
	Fikrim yok	11	3,4
	Doğru	109	33,4
İnternet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilir.	Yanlış	18	5,5
	Fikrim yok	24	7,4
	Doğru	284	87,1
İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilir.	Yanlış	23	7,1
	Fikrim yok	40	12,3
	Doğru	3	80,7
Emeklilik ve Sigortacılık		f	%
Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür.	Yanlış	63	19,3
	Fikrim yok	62	19,0
	Doğru	201	61,7
SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur.	Yanlış	24	7,4
	Fikrim yok	14	4,3
	Doğru	288	88,3
Türkiye’de emeklilik yaşı herkes için 65’tir.	Yanlış	231	70,9
	Fikrim yok	22	6,7
	Doğru	73	22,4
Bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir.	Yanlış	35	10,7
	Fikrim yok	34	10,4
	Doğru	257	78,8
Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir.	Yanlış	49	15,0
	Fikrim yok	91	27,9
	Doğru	186	57,1
Yatırım		f	%
Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz.	Yanlış	66	20,2
	Fikrim yok	119	36,5
	Doğru	141	43,3
Hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz.	Yanlış	132	40,5
	Fikrim yok	96	29,4
	Doğru	98	30,1
Hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür.	Yanlış	66	20,2
	Fikrim yok	164	50,3
	Doğru	96	29,4
Döviz, bir tasarruf aracıdır.	Yanlış	107	32,8
	Fikrim yok	72	22,1
	Doğru	147	45,1
Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasından B projesi seçilmelidir.	Yanlış	177	54,3
	Fikrim yok	95	29,1
	Doğru	54	16,6
Vergi ve Mevzuat		f	%
Türkiye’de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır.	Yanlış	184	56,4
	Fikrim yok	23	7,1
	Doğru	119	36,5
Yeni bir iş kurmadan önce Sanayi ve Ticaret Odası’na kayıt yaptırmak gerekmektedir.	Yanlış	58	17,8
	Fikrim yok	61	18,7
	Doğru	207	63,5
Her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır.	Yanlış	20	6,1
	Fikrim yok	21	6,4
	Doğru	285	87,4
Bir "Vergi Yılı" 1 Ocak’ta başlayıp, 31 Aralık’ta sona	Yanlış	29	8,9

erer.	Fikrim yok	63	19,3
	Doğru	234	71,8
Mali Tablolar Genel Bilgiler		f	%
Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösterir.	Yanlış	18	5,5
	Fikrim yok	106	32,5
	Doğru	202	62,0
Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır.	Yanlış	46	14,1
	Fikrim yok	110	33,7
	Doğru	170	52,1
Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL'dir.	Yanlış	133	40,8
	Fikrim yok	90	27,6
	Doğru	103	31,6
Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir.	Yanlış	184	56,4
	Fikrim yok	75	23,0
	Doğru	67	20,6
Likidite, yakın bir gelecekte ödenmesi gereken finansal taahhütlerin yerine getirilmesinden sonra elde kalan nakit tutardır.	Yanlış	41	12,6
	Fikrim yok	182	55,8
	Doğru	103	31,6
Bilançada varlıklar likiditeye göre kaynaklar ise vade yapılarına göre sıralanır.	Yanlış	43	13,2
	Fikrim yok	196	60,1
	Doğru	87	26,7
Temel mali tablolar bilanço ve gelir tablosudur.	Yanlış	31	9,5
	Fikrim yok	144	44,2
	Doğru	151	46,3
İşletmenin ana faaliyet konusundaki mal ve hizmet satışlarından elde edilen net satış karıdır.	Yanlış	58	17,8
	Fikrim yok	133	40,8
	Doğru	135	41,4
Gelir tablosu işletmenin bir faaliyet döneminde ki faaliyetlerinin sonucunu kar veya zarar olarak gösteren tablodur.	Yanlış	45	13,8
	Fikrim yok	110	33,7
	Doğru	171	52,5
Proforma bilanço geçmişe dönük hazırlanan tahmini bir bilançodur.	Yanlış	41	12,6
	Fikrim yok	217	66,6
	Doğru	68	20,9
Mali Tablolar Özel Bilgiler		f	%
Hazır değerdeki azalış stoklarda ki azalışı açıklayamaz.	Yanlış	59	18,1
	Fikrim yok	173	53,1
	Doğru	94	28,8
Satışların maliyeti işletmenin dönem içindeki alışlarının maliyetidir.	Yanlış	84	25,8
	Fikrim yok	143	43,9
	Doğru	99	30,4
Mali tablolar analizi ikiden fazla yıllar için yapılırsa başlangıç yıl baz yıl olarak alınır.	Yanlış	39	12,0
	Fikrim yok	164	50,3
	Doğru	123	37,7
Bilançada aktif ve pasif kalemler brüt tutarları ile kaydedilir.	Yanlış	45	13,8
	Fikrim yok	168	51,5
	Doğru	113	34,7
Alacak devir hızı oranı alacakların tahsil yeteneğini gösteren orandır.	Yanlış	56	17,2
	Fikrim yok	182	55,8
	Doğru	88	27,0
Dönen varlıklarla kısa vadeli borçların ödenmesi uygundur.	Yanlış	39	12,0
	Fikrim yok	152	46,6
	Doğru	135	41,4
Temel mali tablolar enflasyondan etkilenmez.	Yanlış	138	42,3
	Fikrim yok	147	45,1
	Doğru	41	12,6
Brüt kar marjını etkileyen en önemli unsur satışların maliyetidir.	Yanlış	32	9,8
	Fikrim yok	144	44,2

	Doğru	150	46,0
--	-------	-----	------

Tablo 3.de katılımcıların 7 bölümden oluşan anket sorularına cevaplarına göre frekans ve yüzde sonuçları analiz edilmiştir.

Tablo üç birinci bölüm olan temel düzeyde ekonomi ve finans ana başlığının altında; *“Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır. Türkiye’de enflasyon oranları %10’un altındadır. Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır. Bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar. Borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır. Türkiye’deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul’dur. Vadesiz mevduat hesabı faiz kazancı sağlar ve Ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir.”* Seçeneklerine verilen cevapların dağılımı sunulmuştur.

Tablo üç ikinci bölüm olan bireysel bankacılık ana başlığının altında; *“Tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar. Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir. IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır. EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır. İnternet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilir. İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilir.”* Seçeneklerine verilen cevapların dağılımı sunulmuştur.

Tablo üç üçüncü bölüm olan emeklilik ve sigorta ana başlığı altında; *“Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür. SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur. Türkiye’de emeklilik yaşı herkes için 65’tir. Bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir. Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir.”* Seçeneklerine verilen cevapların dağılımı sunulmuştur.

Tablo üç dördüncü bölüm olan yatırım ana başlığı altında; *“Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz. Hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz. Hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür. Döviz, bir tasarruf aracıdır. Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasından B projesi seçilmelidir.”* Seçeneklerine verilen cevapların dağılımı sunulmuştur.

Tablo üç beşinci bölüm olan vergi ve mevzuat ana başlığı altında; “Türkiye’de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır. Yeni bir iş kurmadan önce Sanayi ve Ticaret Odası’na kayıt yaptırmak gerekmektedir. Her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır. Bir “Vergi Yılı” 1 Ocak’ta başlayıp, 31 Aralık’ta sona erer.” Seçeneklerine verilen cevapların dağılımı sunulmuştur.

Tablo üç altı ve yedinci bölüm olan mali tablolar genel ve özel bilgiler ana başlığı altında; “Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösterir. Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır. Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL’dir. Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir. Likidite, yakın bir gelecekte ödenmesi gereken finansal taahhütlerin yerine getirilmesinden sonra elde kalan nakit tutardır. Bilançoda varlıklar likiditeye göre kaynaklar ise vade yapılarına göre sıralanır. Temel mali tablolar bilanço ve gelir tablosudur. İşletmenin ana faaliyet konusundaki mal ve hizmet satışlarından elde edilen net satış karıdır. Gelir tablosu işletmenin bir faaliyet döneminde ki faaliyetlerinin sonucunu kar veya zarar olarak gösteren tablodur. Proforma bilanço geçmişe dönük hazırlanan tahmini bir bilançodur. Hazır değerdeki azalış stoklarda ki azalışı açıklayamaz. Satışların maliyeti işletmenin dönem içindeki alışlarının maliyetidir. Mali tablolar analizi ikiden fazla yıllar için yapılırsa başlangıç yıl baz yıl olarak alınır. Bilançoda aktif ve pasif kalemler brüt tutarları ile kaydedilir. Alacak devir hızı oranı alacakların tahsil yeteneğini gösteren orandır. Dönen varlıklarla kısa vadeli borçların ödenmesi uygundur. Temel mali tablolar enflasyondan etkilenmez. Brüt kar marjını etkileyen en önemli unsur satışların maliyetidir.” Seçenekleri sunulmuştur.

Tablo 3.deki sorulara verilen cevapların frekans ve yüzde dağılımı konu başlıklarına göre aşağıda açıklanmıştır.

3.9.2.1. Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans

Tablo 3’de Ceza infaz kurumu personellerinin anket sorularına verdikleri cevaplar görülmektedir. Anketin ilk boyutu “Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans” alt boyutundan oluşmaktadır. Bu boyuta verilen cevaplar şu şekildedir: Enflasyonun paranın satın alma gücünü azalttığını belirten soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %90,8’i (296) doğru, %2,8’i (9) yanlış ve %6,4’ü (21) Fikrim yok şeklinde işaretleme yapmışlardır. Türkiye’de enflasyon oranlarının %10’un altında olduğunu belirten soruya Ceza infaz kurumu

personellerinin %76,7'si (250) yanlış, %15,3'ü (50) doğru ve %8'i (26) Fikrim yok şeklinde cevap vermiştir. Enflasyonun faiz oranlarından daha yüksek olduğu durumda banka kredisi çekmenin avantajlı olduğunu ifade eden soruya %29,8 (97) oranında doğru, %46,3 (151) oranında yanlış ve %23,9 (78) oranında Fikrim yok şeklinde cevaplar verilmiştir. Bir evi kiralamanın, ev satın almaya göre finansal olarak bütçemizi daha rahat kullanmamızı sağlayacağını belirten soruya %40,8 (133) oranında doğru, %47,9 (156) oranında yanlış ve %11,3 (37) oranında Fikrim yok şeklinde cevaplar verilmiştir. Borsalarda sadece hisse alım satımı yapıldığını belirten soruya verilen cevapların oranlarına bakıldığında yanlış diyenlerin oranı %52,8 (172), doğru diyenlerin oranı %23 (75) ve Fikrim yok diyenler ise %24,2'dir (79). Ülkemizdeki menkul kıymetler borsasının isminin Borsa İstanbul olduğunu belirten soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %76,1'i (248) doğru, %9,2'si (30) yanlış %14,7'si (48) Fikrim yok seçeneklerini işaretlemişlerdir. Vadesiz mevzuat hesabının faiz getirisi sağladığını ifade eden soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %64,1'i (209) yanlış, %18,1'i (59) doğru ve %17,8'i (58) Fikrim yok şeklinde işaretleme yapmışlardır. Ons'un altın gibi değerli madenlerin ölçüm birimi olduğunu ifade eden soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %78,5'i (256) doğru, %10,4'ü (34) yanlış ve %11'i (36) Fikrim yok cevabını vermişlerdir.

3.9.2.2. Bireysel Bankacılık

Anketin ikinci bölümü olan "Bireysel Bankacılık" boyutuna verilen cevaplar şu şekildedir; Tüm bankaların işlem ücretlerinin aynı olduğunu belirten soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %83,4'ü (272) yanlış, %7,7'si (25) doğru ve %8,9'u (29) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. Uzun vadeli kredi kullanmanın kısa vadeli kredi kullanmaya göre daha maliyetli olduğunu ifade eden soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %68,1'i (222) doğru, %22,4'ü (73) yanlış ve %9,5'i (31) Fikrim yok cevabını vermişlerdir. IBAN numarasının uluslararası banka hesap numarası olduğunu ifade eden soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %69'u (225) doğru, %18,4'ü (60) yanlış ve %12,6'sı (41) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. EFT'nin aynı bankadaki hesaplar arasında para aktarımı sağladığını ifade eden soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %63,2'si (206) yanlış, %33,4'ü (109) doğru ve %3,4'ü (11) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. İnternet bankacılığıyla kredi başvurusu yapıldığını ifade eden soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %87,1'i (284) doğru, %5,5'i (18) yanlış ve %7,4'ü (24) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. İnternet bankacılığı yardımıyla hisse

senedi alınıp satıldığını belirten soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %80,7'i doğru, %7,1'i yanlış ve %12,3'ü Fikrim yok cevabını vermişlerdir.

3.9.2.3. Emeklilik ve Sigortacılık

“Emeklilik ve Sigortacılık” alt boyutuna verilen cevaplar şu şekildedir; bireyin yaşının, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir faktör olduğu sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %61,7'si (201) doğru seçeneğini işaretlerken, %19,3'ü (63) yanlış seçeneğini ve %19'u (62) Fikrim yok seçeneğini işaretlemiştir. Ülkemizde çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumunun SGK olduğunu ifade edilen soruyu Ceza infaz kurumu personellerinin %88,3'ü (288) doğru, %7,4'ü (24) yanlış ve %4,3'ü (14) Fikrim yok seçeneğini işaretlemiştir. Türkiye’de emeklilik yaşının herkes için 65 olduğunu belirten soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %70,9'u (231) yanlış, %22,4'ü (73) doğru ve %6,7'si (22) Fikrim yok şeklinde cevap vermiştir. Bireysel emeklilik sisteminin aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemi olduğunu ifade eden soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %78,8'i doğru, %10,7'si yanlış ve %10,4'ü Fikrim yok seçeneğini işaretlemiştir. Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerektiğini belirten soru hakkında araştırmaya katılan Ceza infaz kurumu personellerinin %57,1'i (186) doğru seçeneğini, %15'i (49) yanlış seçeneğini ve %27,9'u (91) Fikrim yok seçeneğini işaretlemiştir.

3.9.2.4. Yatırım

“Yatırım” alt boyuta verilen cevaplar şu şekildedir; bir şirketin tahvilinin alınması durumunda o şirkete ortak olunduğu ifade edilen soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %43,3'ü (141) doğru seçeneğini, %20,2'si (66) yanlış seçeneğini ve %36,5'i (119) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. Hisse senedi yatırımı sonucunda faiz kazancı sağlandığını ifade eden soruya %30,1 (98) oranında doğru, %40,5 (132) oranında yanlış ve %29,4 (96) oranında Fikrim yok seçenekleri işaretlenmiştir. Hisse senedi yatırımının tahvil yatırıma göre riskli olduğunu ifade eden soruya %29,4 (96) oranında doğru, %20,2 (66) oranında yanlış ve %50,3 (164) oranında Fikrim yok seçeneği işaretlenmiştir. Dövizin bir tasarruf aracı olduğunu belirten soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %45,1'i (147) doğru, %32,8'i (107) yanlış ve %22,1'i (72) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır.

Dolayısıyla iki proje arasından B projesi seçilmelidir sorusuna mali Ceza infaz kurumu personellerinin %54,3'ü (177) yanlış, %29,1'i (95) Fikrim yok ve %16,6'sı (54) doğru şeklinde cevap vermişlerdir.

3.9.2.5. Vergi ve Mevzuat

Araştırmada uygulanan anketin bir diğer alt boyutu “Vergi ve Mevzuat” boyutudur. Bu alt boyutta verilen cevaplar şöyledir; ülkemizde KDV oranının tüm ürünlerde %18 olduğuna yönelik soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %56,4'ü (184) yanlış, %36,5'i (119) doğru ve %7,1' i (23) Fikrim yok şeklinde cevap vermiştir. Yeni bir iş kurulmadan önce ilk olarak sanayi ve ticaret odasına kayıt olunmasının gerektiğini belirtilen soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %63,5'i (207) doğru, %17,8'i (58) yanlış ve %18,7'si (61) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. Tüm iş yeri sahiplerinin vergi dairesi kaydının olması gerektiğini ifade eden soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %87,4'ü (285) doğru, %6,1'i (20) yanlış ve %6,4'ü (21) Fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir. Vergi yılının başlangıcının 1 Ocak, sonunun ise 31 Aralık olduğuna yönelik soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %71,8'i (234) doğru, %8,9'u (29) yanlış ve %19,3'ü (63) Fikrim yok şeklinde cevaplamışlardır.

3.9.2.6. Mali Tablolar Genel Bilgiler

Anketin bir diğer alt boyutu “Mali Tablolar Genel Bilgiler” boyutudur. Bu boyuta verilen cevaplar şu şekildedir; bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösteren soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %62'si (202) doğru, %5,5'i (18) yanlış ve %32,5'i (106) seçeneğini işaretlemiştir. Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır şeklinde olan soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %52,1'i (170) doğru, %14,1'i (46) yanlış ve %33,7'si (110) şeklinde cevaplamıştır. Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL'dir şeklinde sorulan soruya çalışmaya katılan Ceza infaz kurumu personellerinin %31,6'sı (103) doğru, %40,8'i (133) yanlış ve %27,6'sı (90) Fikrim yok şeklinde cevap vermiştir. Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir şeklinde olan soruya çalışmaya katılan Ceza infaz kurumu personellerinin %56,4'ü (184) yanlış, %20,6'sı (67) doğru ve %23'ü (75) Fikrim yok şeklinde cevap vermiştir. Likidite, yakın bir gelecekte ödenmesi gereken finansal taahhütlerin yerine getirilmesinden sonra elde kalan

nakit tutardır şeklinde sorulan soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %31,6'sı (103) doğru, %12,6'sı (41) yanlış ve %55,8'i (182) Fikrim yok seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bilançoda varlıklar likiditeye göre kaynaklar ise vade yapılarına göre sıralanır şeklindeki soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %26,7'si (87) doğru seçeneğini, %13,2'si (43) yanlış seçeneğini ve %60,1'i (196) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir. Temel mali tablolar bilanço ve gelir tablosudur şeklinde olan soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %46,3'ü (151) doğru, %9,5'i (31) yanlış ve %44,2'si (144) Fikrim yok cevabını vermişlerdir. İşletmenin ana faaliyet konusundaki mal ve hizmet satışlarından elde edilen net satış karıdır sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %41,4'ü (135) doğru, %17,8'i (58) yanlış ve %40,8'si (133) Fikrim yok cevaplarını vermişlerdir. Gelir tablosu işletmenin bir faaliyet döneminde ki faaliyetlerinin sonucunu kar veya zarar olarak gösteren tablodur sorusuna ise Ceza infaz kurumu personellerinin %52,5'i (171) doğru, %13,8'i (45) yanlış ve %33,7'si (110) Fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir. Son olarak proforma bilanço geçmişe dönük hazırlanan tahmini bir bilançodur sorusuna da Ceza infaz kurumu personellerinin %20,9'u (68) doğru, %12,6'sı (41) yanlış ve %66,6'sı (217) ise Fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir.

3.9.2.7. Mali Tablolar Özel Bilgiler

Anketin son alt boyutu "Mali Tablolar Özel Bilgiler" boyutundan oluşmaktadır. Bu alt boyuta verilen cevaplar şöyledir; hazır değerdeki azalış stoklarda ki azalışı açıklayamaz sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %28,8'i (94) doğru, %18,1'i (59) yanlış ve %53,1'i (173) Fikrim yok cevaplarını vermişlerdir. Satışların maliyeti işletmenin dönem içindeki alışlarının maliyetidir sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %25,8'i (84) yanlış, %30,4'ü (99) doğru ve %43,9'u (143) Fikrim yok seçeneklerini işaretlemişlerdir. Mali tablolar analizi ikiden fazla yıllar için yapılırsa başlangıç yıl baz yıl olarak alınır sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %37,7'si (123) doğru, %12'si (39) yanlış ve %50,3'ü (164) Fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir. Bilançoda aktif ve pasif kalemler brüt tutarları ile kaydedilir sorusuna ise %34,7 (113) oranında doğru, %13,8 (45) oranında yanlış ve %51,5 (168) oranında Fikrim yok seçenekleri işaretlenmiştir. Alacak devir hızı oranı alacakların tahsil yeteneğini gösteren orandır sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %27'si (88) doğru, %17,2'si (56) yanlış ve %55,8'i (182) Fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir. Dönen varlıklarla kısa vadeli borçların ödenmesi uygundur sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %41,4'ü (135) doğru, %12'si (39) yanlış ve

%46,6'sı (152) Fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir. Temel mali tablolar enflasyondan etkilenmez sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %12,6'sı (41) doğru, %42,3'ü (138) yanlış ve %45,1'i (147) Fikrim yok cevaplarını vermişlerdir. Son olarak brüt kar marjını etkileyen en önemli unsur satışların maliyetidir sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %46'sı (150) doğru, %9,8'i (32) yanlış ve %44,2'si (144) Fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 3.4. Ceza İnfaz Koruma Personellerinin Genel Başarı Durumu

Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans	Bireysel Bankacılık	Emeklilik ve Sigortacılık	Yatırım	Vergi ve Mevzuat	Mali Tablolar Genel Bilgiler	Mali Tablolar Özel Bilgiler	Finansal Okuryazarlık
($\bar{X} \pm SS$)	($\bar{X} \pm SS$)	($\bar{X} \pm SS$)	($\bar{X} \pm SS$)	($\bar{X} \pm SS$)	($\bar{X} \pm SS$)	($\bar{X} \pm SS$)	($\bar{X} \pm SS$)
16,62±2,230	13,46±1,935	11,84±1,616	9,96±2,039	9,69±1,561	21,89±2,889	17,07±2,249	100,56±7,916

Tablo 4'te Ceza infaz kurumu personellerinin ölçekte sorulan sorulara vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda hangi alt boyutta, ne düzeyde başarılı oldukları belirtilmiştir. “Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans” alt boyutunda aldıkları puan ortalaması 16,62'dir. Bu alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 24'tür. Buna göre bu alt boyutta orta düzeyde bir başarı elde edilmiştir. “Bireysel Bankacılık” alt boyutunda aldıkları puan ortalaması 13,46'dır. Bu alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 18'dir. Buna göre bu alt boyutta ortalama düzeyin üzerinde bir başarı elde edilmiştir. “Emeklilik ve Sigortacılık” alt boyutunda aldıkları puan ortalaması 11,84'tür. Bu alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 15'tir. Buna göre bu alt boyutta ortalama düzeyin üzerinde bir başarı elde edilmiştir. “Yatırım” alt boyutunda aldıkları puan ortalaması 9,96'dır. Bu alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 15'tir. Buna göre bu alt boyutta ortalama düzeyin üzerinde bir başarı elde edilmiştir. “Vergi ve Mevzuat” alt boyutunda aldıkları puan ortalaması 9,69'dur. Bu alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 12'dir. Buna göre bu alt boyutta ortalama düzeyin üzerinde bir başarı elde edilmiştir. “Mali Tablolar Genel Bilgiler” alt boyutunda aldıkları puan ortalaması 21,89'dur. Bu alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 30'dur. Buna göre bu alt boyutta ortalama düzeyin üzerinde bir başarı elde edilmiştir. “Mali Tablolar Özel Bilgiler” alt boyutunda aldıkları puan ortalaması 17,07'dir. Bu alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 24'tür. Buna göre bu alt boyutta ortalama düzeyin üzerinde bir başarı elde edilmiştir. Ceza İnfaz kurumu personeli ölçeğin tamamı olan “Finansal Okuryazarlık” düzeyinin ortalaması 100,56'dır. Ölçeğin tamamından

alınabilecek en yüksek puan 138'dir. Buna göre çalışmaya katılan Ceza infaz kurumu personellerinin ortalama düzeyin üzerinde finansal okuryazarlığa sahip olduğu söylenebilir.

3.9.3. Araştırmanın genel hipotezleri sonuçları

H1: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H1 hipotezini oluşturmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeylerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.5. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu				p
	Lise ($\bar{X} \pm SS$)	Ön Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisansüstü ($\bar{X} \pm SS$)	
Finansal Okuryazarlık	99,49 $\pm$ 9,152	100,10 $\pm$ 6,481	101,16 $\pm$ 7,921	102,61 $\pm$ 10,388	0,241
<i>Kruskal Wallis test, p>0,05</i>					

Tablo 5'te çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin finansal okuryazarlık düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H1₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H1₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H1₀ hipotezi reddedilmiştir.

H2: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H2 hipotezini oluşturmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeylerinin yaş durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.6. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Yaşları Açısından Karşılaştırılması

	Yaş				p
	18-25 ($\bar{X} \pm SS$)	26-35 ($\bar{X} \pm SS$)	36-45 ($\bar{X} \pm SS$)	46 ve Üzeri ($\bar{X} \pm SS$)	
Finansal Okuryazarlık	99,51±6,485	100,90±7,741	99,84±9,042	101,68±10,110	0,352

Kruskal Wallis test, p>0,05

Tablo 6’te çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin finansal okuryazarlık düzeyleri yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H2₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H2₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H2₀ hipotezi reddedilmiştir.

H3: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri unvanlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H3 hipotezini oluşturmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeylerinin personellerin ünvanlarına göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.7. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Ünvanları Açısından Karşılaştırılması

	Unvan			p
	İdari Personel ($\bar{X} \pm SS$)	Büro Personeli ($\bar{X} \pm SS$)	Destek Personeli ($\bar{X} \pm SS$)	
Finansal Okuryazarlık	99,61±9,381	101,18±6,312	101,01±8,103	0,364

Kruskal Wallis test, p>0,05

Tablo 7’da çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin finansal okuryazarlık düzeyleri unvanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H3₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri unvanlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H3₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri unvanlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H3₀ hipotezi reddedilmiştir.

H4: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri internet bankacılığı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H4 hipotezini oluşturmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeylerinin internet bankacılığı kullanma durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.8. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin İnternet Bankacılığı Kullanımları Açısından Karşılaştırılması

İnternet Bankacılığı			
	Evet ($\bar{X} \pm SS$)	Hayır ($\bar{X} \pm SS$)	P
Finansal Okuryazarlık	100,60 $\pm$ 7,979	99,80 $\pm$ 6,66	0,665

Mann Whitney-U test, p>0,05

Tablo 8’de çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin finansal okuryazarlık düzeyleri internet bankacılığı kullanma durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H4₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri internet bankacılığı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H4₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri internet bankacılığı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H4₀ hipotezi reddedilmiştir.

H5: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri bireysel emeklilik kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H5 hipotezini oluşturmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeylerinin bireysel emeklilik kullanma durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.9. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Bireysel Emeklilik Kullanımları Açısından Farklılıkları

Bireysel Emeklilik			
	Evet ($\bar{X} \pm SS$)	Hayır ($\bar{X} \pm SS$)	P
Finansal Okuryazarlık	100,72 $\pm$ 8,046	100,49 $\pm$ 7,878	0,628

Mann Whitney-U test, p>0,05

Tablo 9’de çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin finansal okuryazarlık düzeyleri bireysel emeklilik kullanma durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H5₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri bireysel emeklilik kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H5₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri bireysel emeklilik kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H5₀ hipotezi reddedilmiştir.

H6: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri kredi kartı kullanmalarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H6 hipotezini oluşturmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeylerinin kredi kartı kullanma durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.10. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Kredi Kartı Kullanımları Açısından Farklılıkları

Kredi Kartı			
	Evet ($\bar{X} \pm SS$)	Hayır ($\bar{X} \pm SS$)	P
Finansal Okuryazarlık	100,751 $\pm$ 7,338	99,73 $\pm$ 10,124	0,939

p>0,05

Tablo 10’na göre çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin finansal okuryazarlık düzeyleri kredi kartı kullanma durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H6₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri kredi kartı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H6₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri kredi kartı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H6₀ hipotezi reddedilmiştir.

H7: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H7 hipotezini oluşturmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeylerinin cinsiyet durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.11. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Cinsiyetleri Açısından Farklılıkları

	Cinsiyet		p
	Erkek ($\bar{X} \pm SS$)	Kadın ($\bar{X} \pm SS$)	
Finansal Okuryazarlık	100,66 $\pm$ 8,247	100,24 $\pm$ 6,816	0,370

Mann Whitney-U test p>0,05

Tablo 11’da çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin finansal okuryazarlık düzeyleri cinsiyetleri göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (p>0,05).

H7₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri cinsiyetleri göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H7₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri cinsiyetleri göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H7₀ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.12. Araştırma özel hipotezleri ve sonuçları

Finansal Okuryazarlık Özel Hipotezler	Sonuç
H1₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.	H1₀ hipotezi reddedilmiştir.
H1₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	
H2₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.	H2₀ hipotezi reddedilmiştir.
H2₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık	

bilgi düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	
H3₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri unvanlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.	H3₀ hipotezi reddedilmiştir.
H3₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri unvanlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	
H4₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri internet bankacılığı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.	H4₀ hipotezi reddedilmiştir.
H4₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri internet bankacılığı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	
H5₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri bireysel emeklilik kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.	H5₀ hipotezi reddedilmiştir.
H5₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri bireysel emeklilik kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	
H6₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri kredi kartı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.	H6₀ hipotezi reddedilmiştir.
H6₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri kredi kartı kullanma durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	
H7₀: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri cinsiyetleri göre anlamlı farklılaşmaktadır.	H7₀ hipotezi reddedilmiştir.
H7₁: Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeyleri cinsiyetleri göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	

Tablo 12’de araştırmanın özel hipotezlerine yönelik sonuçlar verilmiştir. Araştırma doğrultusunda kurulan özel hipotezlerin amacı; Ceza infaz kurumu personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlık bilgi düzeylerinin eğitim, yaş unvan, internet bankacılığı kullanımı, bireysel emeklilik sistemini kullanmaları, kredi kartı kullanmaları ve cinsiyet durumlarına göre anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığını anlamaktır. Ortaya çıkan sonuçlara göre, özel hipotezlerde belirtilen tüm değişkenlerin anlamlı bir farklılaşmaya yol açmadığı sonucuna ulaşılmış ve kurulan 7 özel hipotezin tamamı reddedilmiştir.

3.9.4. Araştırmanın özel hipotezleri

H1: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H1 özel hipotezini kurmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.13. Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu				P
	Lise ($\bar{X} \pm SS$)	Ön Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisansüstü ($\bar{X} \pm SS$)	
Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans	16,25±1,987	16,677±2,268	16,60±2,136	18,38±3,379	0,018*

*Kruskal Wallis test, * p<0,05*

Tablo 13’de çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,05$). Yüksek lisans mezunu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyi daha yüksektir.

H1₀: Ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H1₁: Ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H1₀ hipotezi kabul edilir.

H2: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin bireysel bankacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H2 özel hipotezini kurmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin bireysel bankacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.14. Bireysel Bankacılık Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu				P
	Lise ($\bar{X} \pm SS$)	Ön Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisansüstü ($\bar{X} \pm SS$)	
Bireysel Bankacılık	13,38±1,791	13,18±2,058	13,69±1,907	13,15±1,908	0,248

Kruskal Wallis test, p>0,05

Tablo 14’te çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin bireysel bankacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H2₀: Ceza infaz kurumu personellerin bireysel bankacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H2₁: Ceza infaz kurumu personellerin bireysel bankacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H2₀ hipotezi reddedilmiştir.

H3: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin emeklilik ve sigortacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H3 özel hipotezini kurmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin emeklilik ve sigortacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.15. Emeklilik ve Sigortacılık Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu				P
	Lise ($\bar{X} \pm SS$)	Ön Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisansüstü ($\bar{X} \pm SS$)	
Emeklilik ve Sigortacılık	11,52±1,550	11,78±1,766	12,02±1,534	12,07±1,605	0,150

Kruskal Wallis test, p>0,05

Tablo 15'te çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin emeklilik ve sigortacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (p>0,05).

H3₀: Ceza infaz kurumu personellerin emeklilik ve sigortacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H3₁: Ceza infaz kurumu personellerin emeklilik ve sigortacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H3₀ hipotezi reddedilmiştir.

H4: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin yatırım bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H4 özel hipotezini kurmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin yatırım bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.16. Yatırım Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu				P
	Lise ($\bar{X} \pm SS$)	Ön Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisansüstü ($\bar{X} \pm SS$)	
Yatırım	10,19±1,924	10,04±2,136	9,82±2,002	9,76±2,385	0,346

Kruskal Wallis test, $p>0,05$

Tablo 16’te çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin yatırım bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H4₀: Ceza infaz kurumu personellerin yatırım bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H4₁: Ceza infaz kurumu personellerin yatırım bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H4₀ hipotezi reddedilmiştir.

H5: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin vergi ve mevzuat bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H5 özel hipotezini kurmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin vergi ve mevzuat bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.17. Vergi ve Mevzuat Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu				P
	Lise ($\bar{X} \pm SS$)	Ön Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisansüstü ($\bar{X} \pm SS$)	
Vergi ve Mevzuat	9,49±1,769	9,95±1,457	9,62±1,530	9,69±1,436	0,234

Kruskal Wallis test, $p>0,05$

Tablo 17’de çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin vergi ve mevzuat bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H5₀: Ceza infaz kurumu personellerin vergi ve mevzuat bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H5₁: Ceza infaz kurumu personellerin vergi ve mevzuat bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H5₀ hipotezi reddedilmiştir.

H6: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin mali tablolar genel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H6 özel hipotezini kurmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin mali tablolar genel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.18. Mali Tablolar Genel Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu				P
	Lise ($\bar{X} \pm SS$)	Ön Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisansüstü ($\bar{X} \pm SS$)	
Mali Tablolar Genel Bilgiler	21,59±2,780	21,54±2,541	22,23±3,150	22,07±2,498	0,138

Kruskal Wallis test, p>0,05

Tablo 18’de çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar genel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (p>0,05).

H6₀: Ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar genel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H6₁: Ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar genel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H6₀ hipotezi reddedilmiştir.

H7: Ceza İnfaz Kurumu Personellerin mali tablolar özel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H7 özel hipotezini kurmamızın amacı Ceza İnfaz Kurumu Personellerin mali tablolar özel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığını anlamaktır.

Tablo 3.19. Mali Tablolar Özel Bilgi Düzeyinin Ceza İnfaz Kurumu Personellerin Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu				P
	Lise ($\bar{X} \pm SS$)	Ön Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisans ($\bar{X} \pm SS$)	Lisansüstü ($\bar{X} \pm SS$)	
Mali Tablolar Özel Bilgiler	17,04±2,163	16,91±1,982	17,16±2,405	17,46±2,817	0,931

Kruskal Wallis test, p>0,05

Tablo 19’de çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar özel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

H7₀: Ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar özel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır.

H7₁: Ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar özel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.

H7₀ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.20. Araştırma genel hipotezleri ve sonuçları

Finansal Okuryazarlık Genel Hipotezler	Sonuç
H1₀: Ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır. H1₁: Ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	H1₀ hipotezi kabul edilir
H2₀: Ceza infaz kurumu personellerin bireysel bankacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır. H2₁: Ceza infaz kurumu personellerin bireysel bankacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	H2₀ hipotezi reddedilmiştir.
H3₀: Ceza infaz kurumu personellerin emeklilik ve sigortacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır. H3₁: Ceza infaz kurumu personellerin emeklilik ve sigortacılık bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	H3₀ hipotezi reddedilmiştir.
H4₀: Ceza infaz kurumu personellerin yatırım bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır. H4₁: Ceza infaz kurumu personellerin yatırım bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	H4₀ hipotezi reddedilmiştir.
H5₀: Ceza infaz kurumu personellerin vergi ve mevzuat bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır. H5₁: Ceza infaz kurumu personellerin vergi ve mevzuat bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	H5₀ hipotezi reddedilmiştir.
H6₀: Ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar genel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır. H6₁: Ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar genel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	H6₀ hipotezi reddedilmiştir.
H7₀: Ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar özel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmaktadır. H7₁: Ceza infaz kurumu personellerin mali tablolar özel bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır.	H7₀ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 20’de araştırmanın genel hipotezlerine yönelik sonuçlar verilmiştir. Araştırma doğrultusunda kurulan genel hipotezlerin amacı; Ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, yatırım, vergi ve mevzuat, mali tablolar genel ve özel bilgi düzeylerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığını anlamaktır. Ortaya çıkan

sonuçlara göre, ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi düzeyleri eğitim durumlarına göre farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Ancak, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, yatırım, vergi ve mevzuat, mali tablolar genel ve özel bilgi düzeylerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

4. SONUÇ

Diyarbakır ilinde görev yapan Ceza İnfaz Kurumu kamu personellerine finansal ve mali tablo okuryazarlık ile finansal farkındalık düzeylerinin belirlemek ve katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine göre finansal okuryazarlık ve finansal farkındalık düzeylerinde farklılaşma olup olmadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilen ankete 326 kişi katılmıştır. Anket formu 46 sorudan oluşmakta olup sorular personelin anlayacağı şekilde düzenlenmiştir. Çalışmaya katılan toplam 326 katılımcıdan 79 kadın 247 kişi ise erkek personelden oluşmaktadır. Diyarbakır Kampüs Ceza İnfaz Kurumlarında bir kadın kapalı olmak üzere 10 ceza infaz kurumda görev yapan personellere tesadüfi örneklem yöntemi ile yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır. Anket uygulanmadan önce gerekli Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden izinler alınmış ve personellere tez çalışmasının amacı, önemi ve sonuçları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca tez basılmadan önce Bakanlığa bir nüshası gönderilecektir.

Uygulama anketi toplam yedi bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde katılımcılar hakkında bilgi edinmek üzere başta, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, unvan gibi demografik özellikleri belirleyen sorular sorulmuştur. İkinci bölümde ceza infaz kurumların personellerinin temel ekonomik ve finans bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Üçüncü bölümde ceza infaz kurumların personellerinin bireysel bankacılık bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur Dördüncü bölümde ceza infaz kurumların personellerinin emeklilik ve sigortacılık bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Beşinci bölümde ceza infaz kurumların personellerinin yatırım bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Altıncı bölümde ceza infaz kurumların personellerinin vergi ve mevzuat bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Yedinci ve son bölümde ceza infaz kurumların personellerinin mali tablolar hakkında genel ve özel bilgilerinin ölçülmesi için anket soruları sorulmuştur. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS paket programı kullanıldı. Kategorik ölçümler sayı ve yüzde olarak, sayısal ölçümlerse ortalama ve standart sapma olarak belirlendi. Sayısal ölçümlerin normal dağılım varsayımını sağlayıp sağlamadığı Kolmogrov Smirnov testi ile test edildi.

Analiz sonuçlarına göre;

Ceza infaz kurumları personellerin demografik bilgileri; çalışmaya katılan ceza infaz kurumu personellerini %24,2'si (79) kadın ve %75,8'i (247) erkektir. Ceza infaz kurumu personellerinin %16'sı (52) 18-25 yaş aralığında, %62,6'sı (204) 26-35 yaş

aralığında, %15,6'sı (51) 36-45 yaş aralığında ve %5,8'i (19) 46 yaş ve üzerindedir. Ceza infaz kurumu personellerinin %20,6'sı (67) lise, %29,4'ü (96) ön lisans, %46'sı (150) lisans ve %4'ü (13) lisansüstü mezunu olduğunu belirtmiştir. Çalışmaya katılanların personellerin %37,7'si (123) idari personel, %44,8'i (146) büro personeli ve %17,5'i (57) destek personeli olarak görev yapmaktadır. Ceza infaz kurumu personellerinin %81,6'sı (266) kredi kartı kullanırken, %18,4'ü (60) kredi kartı kullanmamaktadır. Ceza infaz kurumu personellerinin %29,8 (97) bireysel emeklilik kullanmakta iken %70,2'si (229) bireysel emeklilik kullanmamaktadır. Son olarak Ceza infaz kurumu personellerinin %95,4'ü (311) internet bankacılığı kullanırken, %4,6'sı (15) internet bankacılığı kullanmamaktadır.

Demografik bilgilerde erkek personel sayısının fazla olmasının sebebi ankete katılan kurum personellerinin büyük kısmı erkek hükümlü ve tutukluların barındırıldığı kurumlarda görev yaptığı ve katılımcıların 247 kişisi erkeklerden oluşmasından kaynaklanmaktadır. Kampüs ceza infaz kurumlarında görev yapan personellerin büyük çoğunluğu erkek personellerden oluşmaktadır.

Finans ile ilgili dönenleri içeriğinde barındırması nedeniyle internet bankacılığı, bireysel emeklilik sistemi ve kredi kartı kullanmak için belirli bilgi birikimine sahip olunması gerekmektedir. Ulaşılan istatistiksel verilerle de bu durum desteklenmiş olup; Ceza infaz kurumu personellerinin internet bankacılığı, bireysel emeklilik sistemi ve kredi kartı kullandıkları tespit edilmiştir. Özellikle internet bankacılığı ve kredi kartı kullanımı konusunda çok yüksek bir oran söz konusudur. Otomatik katılım sistemi ile kurum çalışanları bireysel emeklilik sistemine dahil edilmiş ise de zorunlu süre bitiminde bireysel emeklilik sisteminden çıkış yapıldığı ve ankete katılan katılımcıları sadece yüzde 29,8'i sistemi aktif kullandığı tespit edilmiştir.

Anketin ilk boyutu “Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans” alt boyutundan oluşmaktadır. Bu boyuta verilen cevaplar şu şekildedir: Enflasyonun paranın satın alma gücünü azalttığını belirten soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %90,8'i (296) doğru, %2,8'i (9) yanlış ve %6,4'ü (21) Fikrim yok şeklinde işaretleme yapmışlardır.

Anketin ikinci bölümü olan “Bireysel Bankacılık” boyutuna verilen cevaplar şu şekildedir; Tüm bankaların işlem ücretlerinin aynı olduğunu belirten soruya Ceza infaz

kurumu personellerinin %83,4'ü (272) yanlış, %7,7'si (25) doğru ve %8,9'u (29) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir.

Emeklilik ve Sigortacılık" alt boyutuna verilen cevaplar şu şekildedir; bireyin yaşının, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir faktör olduğu sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %61,7'si (201) doğru seçeneğini işaretlerken, %19,3'ü (63) yanlış seçeneğini ve %19'u (62) Fikrim yok seçeneğini işaretlemiştir.

Yatırım" alt boyuta verilen cevaplar şu şekildedir; bir şirketin tahvilinin alınması durumunda o şirkete ortak olunduğu ifade edilen soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %43,3'ü (141) doğru seçeneğini, %20,2'si (66) yanlış seçeneğini ve %36,5'i (119) Fikrim yok seçeneğini işaretlemişlerdir

Araştırmada uygulanan anketin bir diğer alt boyutu "Vergi ve Mevzuat" boyutudur. Bu alt boyutta verilen cevaplar şöyledir; ülkemizde KDV oranının tüm ürünlerde %18 olduğuna yönelik soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %56,4'ü (184) yanlış, %36,5'i (119) doğru ve %7,1' i (23) Fikrim yok şeklinde cevap vermiştir.

Anketin bir diğer alt boyutu "Mali Tablolar Genel Bilgiler" boyutudur. Bu boyuta verilen cevaplar şu şekildedir; bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösteren soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %62'si (202) doğru, %5,5'i (18) yanlış ve %32,5'i (106) seçeneğini işaretlemiştir. Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır şeklinde olan soruya Ceza infaz kurumu personellerinin %52,1'i (170) doğru, %14,1'i (46) yanlış ve %33,7'si (110) şeklinde cevaplamıştır.

Anketin son alt boyutu "Mali Tablolar Özel Bilgiler" boyutundan oluşmaktadır. Bu alt boyuta verilen cevaplar şöyledir; hazır değerdeki azalış stoklarda ki azalışı açıklayamaz sorusuna Ceza infaz kurumu personellerinin %28,8'i (94) doğru, %18,1'i (59) yanlış ve %53,1'i (173) Fikrim yok cevaplarını vermişlerdir.

Tablo 4'te Ceza infaz kurumu personellerinin ölçekte sorulan sorulara vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda hangi alt boyutta, ne düzeyde başarılı oldukları belirtilmiştir. Buna göre çalışmaya katılan Ceza infaz kurumu personellerinin ortalama düzeyin üzerinde finansal okuryazarlığa sahip olduğu söylenebilir.

Araştırma doğrultusunda kurulan genel hipotezlerin amacı; Ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, yatırım, vergi ve mevzuat, mali tablolar genel ve özel bilgi düzeylerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığını anlamaktır. Ortaya çıkan sonuçlara göre, ceza infaz kurumu personellerin temel düzeyde ekonomi ve finans bilgi

düzeyleri eğitim durumlarına göre farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Ancak, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, yatırım, vergi ve mevzuat, mali tablolar genel ve özel bilgi düzeylerinin eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

5. KAYNAKÇA

- Akdağ G.**, 2018. TR 81 Düzey 2 Bölgesindeki (Bartın, Karabük, Zonguldak) bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlığı ve bireyleri finansal yatırım kararına yönlendiren faktörler. *[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]*. Bartın Üniversitesi.
- Akdoğan N. ve N. Tenker.**, 2007. *Mali tablo analizi*. Ankara: Gazi Yayınevi.
- Alkaya, A. ve Yağlı, İ.**, 2015. Finansal okuryazarlık - finansal bilgi, davranış ve tutum: *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 8(40), 585-599.
- Atkinson, A. ve Messy, F.A.**, 2012. Measuring financial literacy – results of the OECD
- Barmaki, N.**, 2015. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi örneği. *[Yayımlanmamış Doktora Tezi]*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Bekereci, N. E., Ayriçay, Y., ve Kök, D.**, 2018. İslami finansal okuryazarlık: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde bir alan araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33:45-60.
- Bozkoç, A.**, 2019. 2008 finans krizinin fon akım tablolarına etkilerinin sektörel bazda analizi (*Master's thesis*, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Cemalcılar, Ö.**, 2003. Muhasebenin amaçlarına ulaşmada muhasebenin kuramsal yapısına bağlılığın gereği ve önemi, Muhasebe ve denetime Bakış.
- Dağdelen, T.**, 2017. Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve Aydın ilindeki serbest muhasebeci mali müşavirler üzerine bir uygulama. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe - Finansman Programı, 2017-Y1-015.
- Dalcı, G.**, 2021. Otel çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin kültürlerarası karşılaştırılması, *Yüksek Lisans Tezi*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ana bilim dalı. Muğla.

- Danes, S.M., Haberman, H.R.,** 2007. Teen financial knowledge, selfefficacy, and behavior: A gendered view. *Finan. Counseling Planning* 18 (2), 48–60.
- Engin, Y.,** 2006. Anonim şirketlerde kar payı dağıtımı (Master's thesis, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- FODER:** (Çevrimiçi), www.fo-der.org/foder-hakkinda/, 19 Mayıs 2021
- Gerek, S. ve Kurt, A. A.,** 2011. Ekonomi okuryazarlığı ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XXX(1), 59-73.
- Gerek, S. ve Kurt, A.,** 2010. Economic literacy indicators at the department of computer education ve instructional technologies. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 9 (1) , 87-97
- Gitman, L. J., Joehnk, M. D. ve Billingsley, R. S.,** 2011: “Personal Financial Planning,” 12 th Edition, South-Western Cengage Learning, USA.
- Gökmen, H.,** 2012. “Finansal Okuryazarlık”, İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Gücenme, Ü., ve Arsoy, A. P.,** 2006. Muhasebe standartlarındaki sınıflandırılmış nakit akım tablosu formatı ile finansal performansın ölçülmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (30), 66-74.
- Güler, E.,** 2015. Hane Halkının finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi üzerine bir araştırma, Sakarya ili örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Gültekin G.,** 2020. Kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi Isparta ili örneği. [*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*]. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Haydari, A.N.,** 2018. Bireylerin finansal okuryazarlık, finansal eğitim ve finansal erişim düzeyleri üzerine bir araştırma: İstanbul ili örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ana bilim dalı. Muğla.
- Hayta, A. B.,** 2011. Aile Finans Sistemi İlişkileri, Ankara, Gazi Kitabevi.

- Hilgert, M., Hogart, J.M., Beverly, S.G.,** 2003. Household financial management: The connection between knowledge and behavior. Federal Reserve Bulletin, (89), 309-322.
- Huston, S. J.,** 2010. Measuring Financial Literacy. The Journal of Consumer Affairs, 44, 296-303.
- International Network on Financial Education (INFE)** Pilot Study.
http://www.oecdilibrary.org/finance-and-investment/measuring-financial-literacy_5k9csfs90fr4-en.
- İnceoğlu, M.,** 2010. Tutum Algı İletişim (5.Baskı), Beykent Üniversitesi Yayınevi: İstanbul.
- Kaderli, Y.,** 2016. Tr32 Bölgesinde finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik çözüm önerileri projesi. kalkınma bakanlığı sonuç raporu.
- Karataş, Ç.,** 2017. Finansal okuryazarlığın geliştirilmesinde merkez bankalarının rolü ve türkiye cumhuriyeti merkez bankası için bir değerlendirme,” Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Uzmanlık Yeterlik Tezi.
- Kershaw, M., ve Webber, L.,** 2008. Assessment of financial competence. psychiatry, psychology and law, 15(1), 40.
- Kılıç, Y.,** 2019. Finansal okuryazarlık ve finansal refahın belirleyicileri. Ankara, Nobel Bilimsel Eserler.
- Kılıç, Y., Ata, H. A. ve Seyrek, İ. H.,** 2015. Finansal okuryazarlık: üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (66), 129-150.
- Klapper, L., Lusardi, A. ve Oudheusden, P. V.,** 2015. Financial literacy around the world: insights from the standard ve poor’s ratings services global financial literacy survey report.
- Klein, V.,** 2007. Making sense of financial education. *Yayımlanmamış Doktora Tezi.* University of Pennsylvania.

- Klinsky, P. C.**, 2009. Issues of financial literacy education, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 28.
- Kutlu, H.A.**, 2009. Tek düzen genel muhasebe. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Lusardi, A. ve Mitchell, O. S.**, 2008. Planning and Financial Literacy: How Do Women Fare? *American Economic Review* 98: 413–417.
- Lusardi, A.**, 2008. Household saving behavior: the role of financial literacy, information, and financial education programs, *NBER Working Paper Series, Working Paper* 13824
- Martin, M.**, 2007. A literature review on the effectiveness of financial education, federal reserve bank of richmond working paper series.
- Mason, C. L. J. ve Wilson, R. M. S.**, 2000. Conceptualizing Financial Literacy,” *Loughborough University Institutional Repository*.
- Microfinance Opportunities.**, 2005. Market research for financial education. Working Paper nr.2. Retrieved from <http://www.microfinancesopportunities.org>
- OECD.**, 2005. Improving financial literacy: analysis of Issues and policies. : OECD Publishing.
- OECD: PISA.**, 2012. Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem Solving and Financial Literacy” OECD Publishing. 2013. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264190511-en> Adresinden, 9 Mart 2020.
- OECD: PISA.**, 2018. Assessment and Analytical Framework, OECD Publishing, Paris.
- Opletalova, A.**, 2015. Financial Education and Financial Literacy in the Czech Education System,” *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171.
- Örten, R., ve Hasan K., ve Aydın, K.**, 2007. Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özdemir, F. S.**, 2011. Finansal Raporlama Sistemlerinin Bilginin İhtiyaca Uygunluğu Açısından Değerlendirilmesi: İMKB Şirketlerinde Finansal Başarısızlık Tahminleri

Yönüyle Bir Uygulama, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özdemir, S., ve Elitaş, C., 2015. KOBİ TFRS Standartlarına Göre Oluşturulacak Öz Kaynaklar Değişim Tablosu ve Gelir ve Dağıtılmamış Kârlar Tablosu Önerisi: Örnek Bir Uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 274-292.

Öztürk, M.E., 2021. TRB1 Bölgesi Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma, Munzur Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı. *Yüksek Lisans Tezi*, Tunceli.

Peng, T. M., 2008. Evaluating Mandated Personal Finance Education in High Schools. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ohio State University,

Remund, D.L., 2010. Financial literacy explicated: the case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 276.

Sancak, E., 2012. Bireysel Tasarruf ve Yatırımları Koruma Rehberi, Ankara, Gazi Kitabevi.

Sandal, A., ve Yalçın, Z., 2020. SMMM'lerin Finansal Okuryazarlık ve Finansal Tablo Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Tunceli ve Elazığ Örneği. *Manas Journal of Social Studies*, 9(4), 2216-2230.

Saraç, S., 2014. Bireysel yatırımcıları koruma aracı olarak finansal okuryazarlık ve Türkiye uygulaması. [*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*]. Marmara Üniversitesi

Sarıgül, H., 2015. Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: geliştirme, geçerlik ve güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200- 218.

Satoğlu, S., 2014. yatırımcıları koruma aracı olarak finansal okuryazarlık türkiye bireysel uygulaması, doktora tezi, Marmara üniversitesi, bankacılık ve sigortacılık enstitüsü, İstanbul.

Senal, S., ve Ateş, B. A., 2016. Türkiye muhasebe ve finansal raporlama standartlarının üretim işletmelerinde satılan mamul maliyeti tablosu üzerine etkileri: bir üretim işletmesi örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(1), 79-95.

- Shockey, S.S.**, 2002. Low-wealth adults financial literacy. Money management behavior and associates factors, including critical thinking (Unpublished Doctoral Dissertation. The Ohio State University, AAT 3039524.
- Şenol, M.M.**, 2018. Muhasebe temel kavramları açısından muhasebe uygulamalarının değerlendirilmesi: Sivas ilinde bir araştırma. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe, Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı *Yüksek Lisans Tezi*. Sivas.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB).**, 2015. Bülten “Finansal Eğitim” Mart, 2015. Sayı: 37
- Temizel, F. ve Bayram, F.**, 2011. Finansal okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) öğrencilerine yönelik bir araştırma. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi., 1),82-97.
- Tuncer, O.C.**, 2012. Diyarbakır Suriçi anıtları ile köşkleri ve bağ evleri, Diyarbakır büyükşehir belediyesi yayınları. Ankara.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCBM).** 2014. Finansal erişim, finansal eğitim, finansal tüketicinin korunması stratejisi ve eylem planları. Ankara.
- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB).** 2011. Dünyada ve Türkiye’de Finansal Hizmetlere Erişim ve Finansal Eğitim.
- Tütüncü, Ö. ve Küçükusta, D.**, 2008. Organizasyonlarda Bireyler: Davranış, Tutum ve Motivasyon. 2. Uluslararası Katılımlı Sterilizasyon Konferansı, Şubat 21-24, Çeşme, İzmir.
- Winkielman, P., Halberstadt, J., Fazendeiro, T. ve Catty, S.**, 2006. Prototypes are attractive because they are easy on the mind. Psychol. Sci. 17 (9), 799–806.
- Yardımcıoğlu, M ve Yörük, A.**, 2016. Türkiye’de finansal okuryazarlığın ve finansal farkındalığın durumu, Ankara SMMMO Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi.
- Yazar, B., ve Yalçın, Z.**, 2019. Finansal ve mali tablo okuryazarlığı: Tunceli’de ticaretle uğraşan vergi mükelleflerine yönelik bir uygulama. Turkish Studies-Economics, Finance, Politics, 14(4), 1205-1223.

- Yıldız, F.**, 2014. Numerus: Özgün Muhasebe Soruları. 6.Baskı, İstanbul: İkinci Sayfa Yayınları, 55-931-932. Akgüç, Ö., 2013. Mali Tablolar Analizi. 15.Baskı, İstanbul: Avcıol Yayınları, 415-416
- Yücel K O.**, 2021. Finansal okuryazarlık ve okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi üzerine Kırıkkale ilinde bir araştırma. [*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*]. Kırıkkale Üniversitesi
- Yükçü, S.**, 2015. Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, Altın Nokta Yayınları,

EKLER

ANKET FORMU

Katıldığınız anket çalışması; Diyarbakır Cezaevlerinde çalışan personellerin finansal ve mali tablo okuryazarlığını belirlemeye yönelik veri toplama aracı olarak hazırlanmıştır. Çalışmamız bilimsel nitelikte olup, sorularımızı dikkatle yanıtlayarak, çalışmamıza vereceğiniz destek büyük önem taşımaktadır. Vereceğiniz yanıtlar size herhangi bir yükümlülük getirmeyecektir. Lütfen ifadeleri dikkatlice okuyup size uygun ifadeyi (X) ile işaretleyiniz. Yardımlarınız ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Abdullatif AKÇAKAYA
e-posta: la_ti_f@hotmail.com

Dr. Öğretim Üyesi Zülkif YALÇIN
Munzur Üniversitesi İİBF
e-posta: zulkifyalcin@gmail.com

Katılımcının Demografik Özellikleri

Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın	Yaşınız: 18-25 () 25-35 () 35-45 () 45 ve üstü ()	Eğitim Durumu Lise : () Önlisans : () Lisans : () Yüksek Lisans : ()
Kredi kartı kullanıyor musunuz? () Evet () Hayır		Unvan İdari Personeli : () Büro Personeli : () Destek Personeli : ()
Bireysel emeklilik istemine katılımınız var mı? () Evet () Hayır		
İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz? () Evet () Hayır		

Finansal Okuryazarlık ve Mali Tablo Okuryazarlık Düzeyini Belirleyen Sorular

	Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
1	Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır			
2	Türkiye’de enflasyon oranları %10’un altındadır.			
3	Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır.			
4	Bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar.			
5	Borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır.			
6	Türkiye’deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul’dur.			
7	Vadesiz mevduat hesabı faiz kazancı sağlar.			
8	Ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir.			
	Bireysel Bankacılık	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
9	Tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar.			
10	Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir.			
11	IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır.			
12	EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır.			
13	İnternet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilir.			
14	İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilir.			
	Emeklilik ve Sigortacılık	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
15	Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür.			
16	SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur.			
17	Türkiye’de emeklilik yaşı herkes için 65’tir.			
18	Bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir.			
19	Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir.			

	Yatırım	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
20	Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz.			
21	Hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz.			
22	Hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür.			
23	Döviz, bir tasarruf aracıdır.			
24	Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasından B projesi seçilmelidir.			
	Vergi ve Mevzuat	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
25	Türkiye’de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır.			
26	Yeni bir iş kurmadan önce Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıt yaptırmak gerekmektedir.			
27	Her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır.			
28	Bir "Vergi Yılı" 1 Ocak'ta başlayıp, 31 Aralık'ta sona erer.			
	Mali Tablolar Genel Bilgiler	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
29	Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösterir.			
30	Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır.			
31	Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL’dir.			
32	Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir.			
33	Likidite, yakın bir gelecekte ödenmesi gereken finansal taahhütlerin yerine getirilmesinden sonra elde kalan nakit tutardır.			
34	Bilançoda varlıklar likiditeye göre kaynaklar ise vade yapılarına göre sıralanır.			
35	Temel mali tablolar bilanço ve gelir tablosudur.			
36	İşletmenin ana faaliyet konusundaki mal ve hizmet satışlarından elde edilen net satış karıdır.			
37	Gelir tablosu işletmenin bir faaliyet döneminde ki faaliyetlerinin sonucunu kar veya zarar olarak gösteren tablodur.			
38	Proforma bilanço geçmişe dönük hazırlanan tahmini bir bilançodur.			
	Mali Tablolar Özel Bilgiler	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
39	Hazır değerdeki azalış stoklarda ki azalışı açıklayamaz.			
40	Satışların maliyeti işletmenin dönem içindeki alışlarının maliyetidir.			
41	Mali tablolar analizi ikiden fazla yıllar için yapılırsa başlangıç yıl baz yıl olarak alınır.			
42	Bilançoda aktif ve pasif kalemler brüt tutarları ile kaydedilir.			
43	Alacak devir hızı oranı alacakların tahsil yeteneğini gösteren orandır.			
44	Dönen varlıklarla kısa vadeli borçların ödenmesi uygundur.			
45	Temel mali tablolar enflasyondan etkilenmez.			
46	Brüt kâr marjını etkileyen en önemli unsur satışların maliyetidir.			